

SİYER-İ NEBÎ

SERİ 6

İSRÂ VE Mİ‘RAC

Kur’an ve Sahih Hadislere Göre Beytülmakdis’e ve Yedi Göğe Yolculuk, Namazın Farz Kılınması ve Akabe Biatları

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON
AK (KELANTAN)
quranscience.my

© 2026 M / 1448 H Hj Che Alim Hj Che Haron AK (Kelantan) • quranscience.my • @QuranScienceMY
Bu e-kitap Müslümanlar için ÜCRETSİZDİR — satılması yasaktır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

SİYER-İ NEBÎ

SERİ 6

İSRÂ VE MİʻRAC

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Beytülmakdis'e ve Yedi Göğe Yolculuk, Namazın Farz Kılınması ve Akabe Biatları

سُبْحَٰنَ ٱلَّذِيٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا مِّنَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ إِلَى ٱلْمَسْجِدِ ٱلْأَقْصَا
ٱلَّذِي بَٰرَكْنَا حَوْلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنْ ءَايَٰتِنَآ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ

"Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescidi Haram'dan (Mekke'den), kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için, çevresini mübarek kıldığımız Mescidi Aksa'ya (Kudüs'e) götüren Allah'ın şanı yücedir. Doğrusu O, işitir ve görür."

İSRÂ SÛRESİ 17:1

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | @QuranScienceMY

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz e-kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Kulunu bir gece Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah'ı tesbih ederiz. Efendimiz Muhammed'e ﷺ, âline ve ashabına salât ve selâm olsun.

Bu e-kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

Siyer-i Nebî'nin bu altıncı serisi, insanlık tarihinin en yüce yolculuğunu — İsrâ ve Mi'rac'ı — ve bu yolculuktan getirilen beş vakit namaz hediyesini izler; ardından Yesrib halkıyla buluşmayı ve hicretin yolunu açan Akabe Biatlarını anlatır. Bu bilgi 'ilmun yuntefa'u bih, yani faydalı bir ilim olsun.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan tasvir edilmemiştir. Kapakta **gece vakti eski Kudüs şehri** görülür: **yıldızlarla dolu bir gökyüzü** altında parıldayan taş surlar ve kubbeler; şehirden yükselip bulutları delerek yüce göğe uzanan **bir ışık huzmesi**. Önünde ise tepelerin arasından kıvrılarak ilerleyen **taşlı bir yol** ve **bir bahçe** şehre doğru uzanır.

Taşlı yol ve bahçe, Tâif'e yapılan zorlu yolculuğu (Seri 5) hatırlatır; bu yol artık ışığa çıkmaktadır. Şehir, İsrâ'nın varış noktası olan Mescid-i Aksâ'dır; göğe yükselen ışık ise Mi'rac'ı, yani Resûlullah'ın yedi göğü aşarak Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar yükselişini simgeler.

Alttaki lacivert şerit, **ince altın çizgilerle** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

İSRÂ VE MİʻRAC — *Giriş*
1. TÂİF'TEN SONRA: YARDIMCI ARAMAK — *Siyer notu*
2. İSRÂ VE MİʻRAC NE ZAMAN GERÇEKLEŞTİ? — *Görüşler tablosu*
3. "KULUNU BİR GECE YÜRÜTEN ALLAH'I TESBİH EDERİZ…" — *İsrâ 17:1*
4. YARILAN VE İMANLA DOLDURULAN GÖĞÜS — *Sahîh-i Buhârî 3887*
5. BURAK — *Tasvirlerin değerlendirilmesi*
6. BEYTÜLMAKDİS'TE: PEYGAMBERLERİN İMAMI — *Sahîh-i Müslim 162, 172*
7. MESCİD-İ AKSÂ — *Harita; bilgiler*
8. MİʻRAC: MÂLİK B. SAʻSAA HADİSİ — *Sahîh-i Buhârî 3887*
9. YEDİ GÖKTEKİ PEYGAMBERLER — *Yedi gök şeması*
10. SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ — *Necm 53:13–18*
11. BEŞ VAKİT NAMAZ HEDİYESİ — *Namazın azaltılması şeması*
12. RESÛLULLAH ALLAH'I GÖRDÜ MÜ? — *Görüşlerin değerlendirilmesi*
13. MEKKE'DE SABAH: KUREYŞ YALANLIYOR — *Sahîh-i Buhârî 3886*
14. EBÛ BEKİR ES-SIDDÎK — *Siyer notu*
15. İNSANLAR İÇİN BİR İMTİHAN — *Sahîh-i Buhârî 3888*
16. İSRÂ VE MİʻRAC'IN DERSLERİ — *Dersler tablosu*
17. YESRİB: HAZIRLANMIŞ ŞEHİR — *Sahîh-i Buhârî 3777*
18. HAZREC'DEN ALTI KİŞİ — *Siyer notu*
19. BİRİNCİ AKABE BİATI — *Sahîh-i Buhârî 18*
20. MUSʻAB B. UMEYR: İSLÂM'IN İLK ELÇİSİ — *Sahîh-i Buhârî 3925*
21. İKİNCİ AKABE BİATI — *Şema; siyer notu*
22. SAHİH RİVAYET İLE MEŞHUR KISSA ARASINDA — *Rivayetlerin değerlendirilmesi*
23. BU SERİDEKİ ÖNEMLİ YERLER — *Hicr'den Beytülmakdis'e ve Mina'ya*
24. İSRÂ DÖNEMİNDE BEYTÜLMAKDİS — *Bizans ile İran arasında*
25. TARİHİN İZLERİ: MESCİD-İ AKSÂ KÜLLİYESİ — *Kubbetü's-Sahra ve Burak Duvarı*
26. BU SERİDEKİ ŞAHSİYETLER — *Peygamberler ve sahâbîler*
27. ZAMAN ÇİZELGESİ: SİYER VE DÜNYA — *614–692 yılları arasındaki olaylar tablosu*
28. SIKÇA SORULAN SORULAR — *On iki soru*
29. DERSLER VE KAPANIŞ
KAYNAKÇA
DESTEK VE BAĞIŞ

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma. Mavi altı çizili râvi isimlerine tıklayarak sunnah.com'daki râvi sayfasına gidebilirsiniz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSRÂ VE Mİ‘RAC

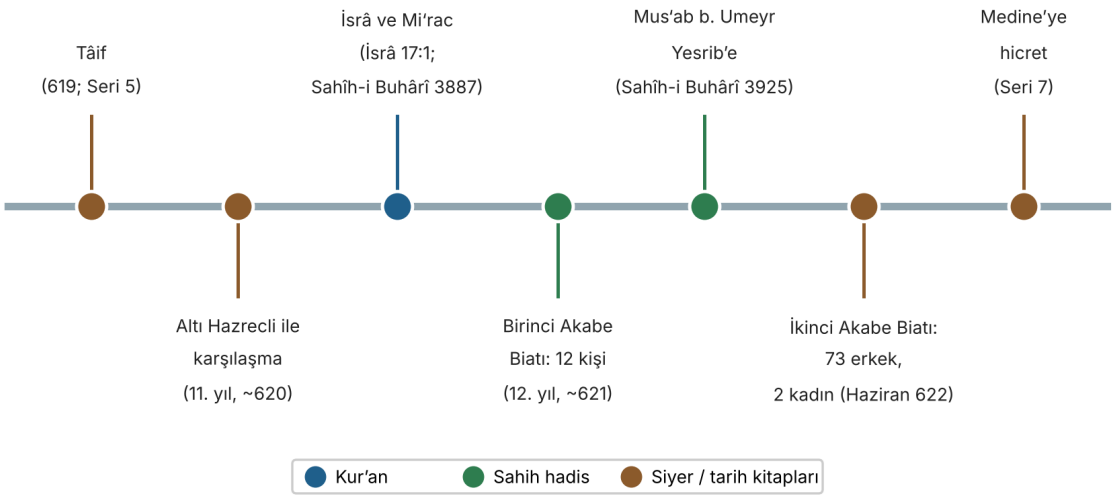
Siyer-i Nebî'nin beşinci serisi, Resûlullah'ın ﷺ boykot edildikten, Ebû Tâlib'i ve Hatice'yi kaybettikten ve

Tâif'te taşlandıktan sonra bir müşrikin himayesinde Mekke'ye yeniden girmesiyle sona erdi. Yeryüzünün dar geldiği bir anda Allah ***gökleri*** açtı. Bu altıncı e-kitap ***İsrâ***'yı — Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya yapılan gece yolculuğunu — ve ***Mi'rac***ı — Resûlullah'ın yedi göğü aşarak ***beş vakit namaz***ın farz kılındığı Sidretü'l-Müntehâ'ya yükselişini — anlatır.

Bu e-kitabın ikinci bölümü, yeryüzünde ardından gelen kolaylığı anlatır: ***Yesrib***'den gelen bazı adamlarla buluşma, iki ***Akabe Biatı*** ve İslâm'ın ilk elçisi olarak ***Mus'ab b. Umeyr***'in gönderilmesi — ki bunlar hicretin yolunu açmıştır.

İsrâ ve Mi'rac kıssası çok uzundur ve rivayetleri çoktur; bir kısmı sahih, bir kısmı ise zayıf ya da uydurmadır. Bu e-kitap ***Kur'an'a ve sahih hadislere bağlı kalır***, özellikle Sahîh-i Buhârî'deki Mâlik b. Sa'saa hadisine dayanır ve sahih olmayan kıssaları açıkça belirtir.

Zaman Çizelgesi: Tâif'ten Akabe Biatı'na (619–622)

İsrâ ve Mi'rac'ın tarihi ihtilaflıdır; meşhur görüş onu hicretten yaklaşık bir yıl önceye yerleştirir.

Şekil 1: Tâif'ten Akabe Biatı'na kadar zaman çizelgesi.

Not: Bu e-kitaptaki ayet mealleri Diyanet İşleri Başkanlığı mealidir. Her hadisin derecesi hadis kutusunda belirtilmiştir. Siyer kitaplarından alınan bilgiler kahverengi "Siyer Notu" kutularında verilmiş, tarihî bilgilere kaynak bağlantıları eklenmiştir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TÂİF'TEN SONRA: YARDIMCI ARAMAK

Tâif'ten sonra Resûlullah ﷺ ümitsizliğe kapılmadı. Her hac mevsiminde Arap kabileleri Mekke'ye ve Ukâz, Mecenne ve Zülmecâz gibi panayırlara geldiğinde, çadır çadır dolaşarak İslâm'ı tebliğ ediyor ve risaleti ulaştırabilmek için himaye istiyordu.

Câbir b. Abdillah رضى الله عنهما rivayet eder ki Resûlullah konaklama yerlerinde kendini insanlara arz ederek şöyle buyururdu: ***"Beni kavmine götürecek bir adam yok mu? Çünkü Kureyş Rabbimin kelâmını tebliğ etmeme engel oldu"*** (Sünen-i Ebû Dâvûd 4734, sahih).

> **SİYER NOTU: REDDEDEN KABİLELER**
>
> Siyer kitapları, Resûlullah'ın ***Kinde, Kelb, Benî Âmir b. Sa'saa ve Benî Hanîfe*** gibi kabilelere gittiğini zikreder. Çoğu reddetti; kimi güzellikle, kimi kabalıkla. Benî Âmir'in, Resûlullah'tan sonra liderliğin kendilerine verilmesi şartıyla kabul ettiği; Resûlullah'ın ise bu işin Allah'a ait olduğunu, onu dilediği yere koyacağını söylediği rivayet edilir.
>
> Ebû Leheb'in de Resûlullah'ın peşine düşüp insanlara ona inanmamalarını söylediği rivayet edilir.

Ders: Davet bir ***güç pazarlığına*** dönüşmez. Resûlullah, desteğe çok muhtaç olduğu hâlde şartlı desteği reddetti.

İSRÂ VE MİʻRAC NE ZAMAN GERÇEKLEŞTİ?

Kur'an ve sahih hadisler İsrâ ve Miʻrac'ın ***tarihini zikretmez***. Bu sebeple siyer âlimleri belirgin şekilde farklı görüşler ileri sürmüştür:

GÖRÜŞ	AÇIKLAMA
27 Receb	Meşhur olan ve birçok ülkede kutlanan görüş; sahih bir rivayete dayanmaz.
Hicretten yaklaşık bir yıl önce	Siyer âlimlerinin çoğunun görüşü; Wikipedia bunu yaklaşık 621 yılına denk getirir.
Rebîülevvel veya Ramazan	İbn Saʻd ve başkaları tarafından zikredilir.
Hatice'nin vefatından önce	Bazı âlimlerin görüşü; çünkü namaz Hatice hayattayken farz kılınmıştır.

Kaynak: Wikipedia, "Isra' and Miʻraj".

Tarihten daha önemli olan ***derslerdir***. Âlimler, 27 Receb gecesine mahsus sahih bir ibadet bulunmadığını hatırlatır. Bu olayı anmanın en güzel yolu siyeri öğrenmek ve namazı korumaktır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

“KULUNU BİR GECE YÜRÜTEN ALLAH’I TESBİH EDERİZ…”

Kur’an, İsrâ’yı, adını bu olaydan alan sûrenin ilk âyetinde kaydeder:

İSRÂ SÛRESİ 17:1

سُبْحَٰنَ ٱلَّذِىٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا مِّنَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ إِلَى ٱلْمَسْجِدِ ٱلْأَقْصَا
ٱلَّذِى بَٰرَكْنَا حَوْلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنْ ءَايَٰتِنَآ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿١﴾

Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescidi Haram'dan (Mekke'den), kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için, çevresini mübarek kıldığımız Mescidi Aksa'ya (Kudüs'e) götüren Allah'ın şanı yücedir. Doğrusu O, işitir ve görür.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/17:1

17:1 ÂYETİNİN AÇIKLAMASI

Âyet ***“Kulunu bir gece … yürüten Allah’ı tesbih ederiz”*** ifadesiyle başlar. İbn Kesîr, Allah’ın söze ***tesbih*** ile — kendini noksanlıklardan tenzih ederek — başladığını, çünkü bu olayın ***insan gücünü aştığını*** ve ancak Allah’ın bunu yapabileceğini açıklar. ***“Kulunu”*** kelimesi yolculuğun ***ruh ve beden*** ile gerçekleştiğini gösterir; çünkü “kul” her ikisini birden ifade eder. Tefsîr-i İbn Kesîr 17:1.

ÂYETTEKİ KELİME	DERS
“Tesbih ederiz”	Bu olay bir mucizedir; yalnızca akılla ölçülmemelidir.
“Kulunu”	Resûlullah ﷺ için en şerefli unvan ‘Allah’ın kulu’dur.
“bir gece”	Bir gecenin bir kısmında gerçekleşmiştir.
“Mescid-i Harâm’dan Mescid-i Aksâ’ya”	İki mukaddes mescidi birbirine bağlar; İslâm peygamberlerin risaletinin vârisidir.
“çevresini mübarek kıldığımız”	Şam ve Filistin toprakları mübarektir.
“âyetlerimizden bazılarını göstermek için”	Yolculuğun amacı: Peygamberin yakînini güçlendirmek.

Ders: Gerçek şeref ***Allah’a kul olmaktır***. Hayatının en şerefli gecesinde Resûlullah ﷺ “kul” unvanıyla anılmıştır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

YARILAN VE İMANLA DOLDURULAN GÖĞÜS

Mâlik b. Sa‘saa’nın رضى الله عنه hadisi hayret verici bir olayla başlar. Resûlullah ﷺ Kâbe’nin yanında, ***Hatîm***’de (Hicr) uzanmış iken bir melek gelip ***göğsünü yardı***, kalbini çıkarıp imanla dolu altın bir kapta yıkadı, sonra yerine koydu (Sahîh-i Buhârî 3887).

Aynı olay Resûlullah çocukken Benî Sa‘d yurdunda da yaşanmıştı (Seri 1; Sahîh-i Müslim 162). Âlimler bu ikinci göğüs yarılmasının, yüce yolculuk için bir ***hazırlık*** olduğunu açıklar: gök âlemini müşahede etmek ve namaz emrini doğrudan almak için.

İMANIN YERİ OLARAK KALP

Resûlullah’ın kalbi yıkanıp ***iman ve hikmet*** ile dolduruldu. Bu bize, her büyük görev için en önemli hazırlığın ***kalbi temizlemek*** olduğunu hatırlatır. Resûlullah ﷺ bedende bir et parçası bulunduğunu, o düzgün olursa bütün bedenin düzgün olacağını, onun da kalp olduğunu buyurmuştur (Sahîh-i Buhârî 52).

Bu olay, rivayet edildiği gibi iman edilmesi gereken bir ***gayb*** meselesidir; akıl onu sıradan tıp ölçüleriyle yorumlamaya zorlanmamalıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BURAK

Sahih hadis Burak'ı ***beyaz bir binek***, ***katırdan küçük, eşekten büyük***, her adımını ***gözünün gördüğü en uç noktaya*** atan bir hayvan olarak tasvir eder (Sahîh-i Buhârî 3887). Âlimler "Burak" adını hızından dolayı ***berk*** (şimşek) kelimesiyle ilişkilendirir.

TASVİR	DURUMU
Beyaz, katır ile eşek arası	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3887)
Adımı gözünün gördüğü yere kadar	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3887)
Beytülmakdis'te bir halkaya bağlandı	Sahih (Sahîh-i Müslim 162)
Kadın yüzlü kanatlı at	Sahih hadiste dayanağı yoktur; sonraki dönemlerin sanat tasviridir

Burak'ı insan başlı kanatlı bir at olarak gösteren ve yaygın olan resimler ***sahih hadise dayanmaz***. Bunlar sonraki dönemlerin sanat ürünleridir. Resûlullah'ın ﷺ bizzat haber verdiği tasvire iman etmemiz yeterlidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEYTÜLMAKDİS'TE: PEYGAMBERLERİN İMAMI

Enes b. Mâlik'in رضى الله عنه Sahîh-i Müslim'deki hadisi İsrâ hakkında başka ayrıntılar ekler: Resûlullah Burak'a binerek ***Beytülmakdis***'e ulaştı ve onu peygamberlerin bineklerini bağladıkları ***halkaya bağladı***. Sonra mescide girdi ve ***iki rekât namaz kıldı*** (Sahîh-i Müslim 162).

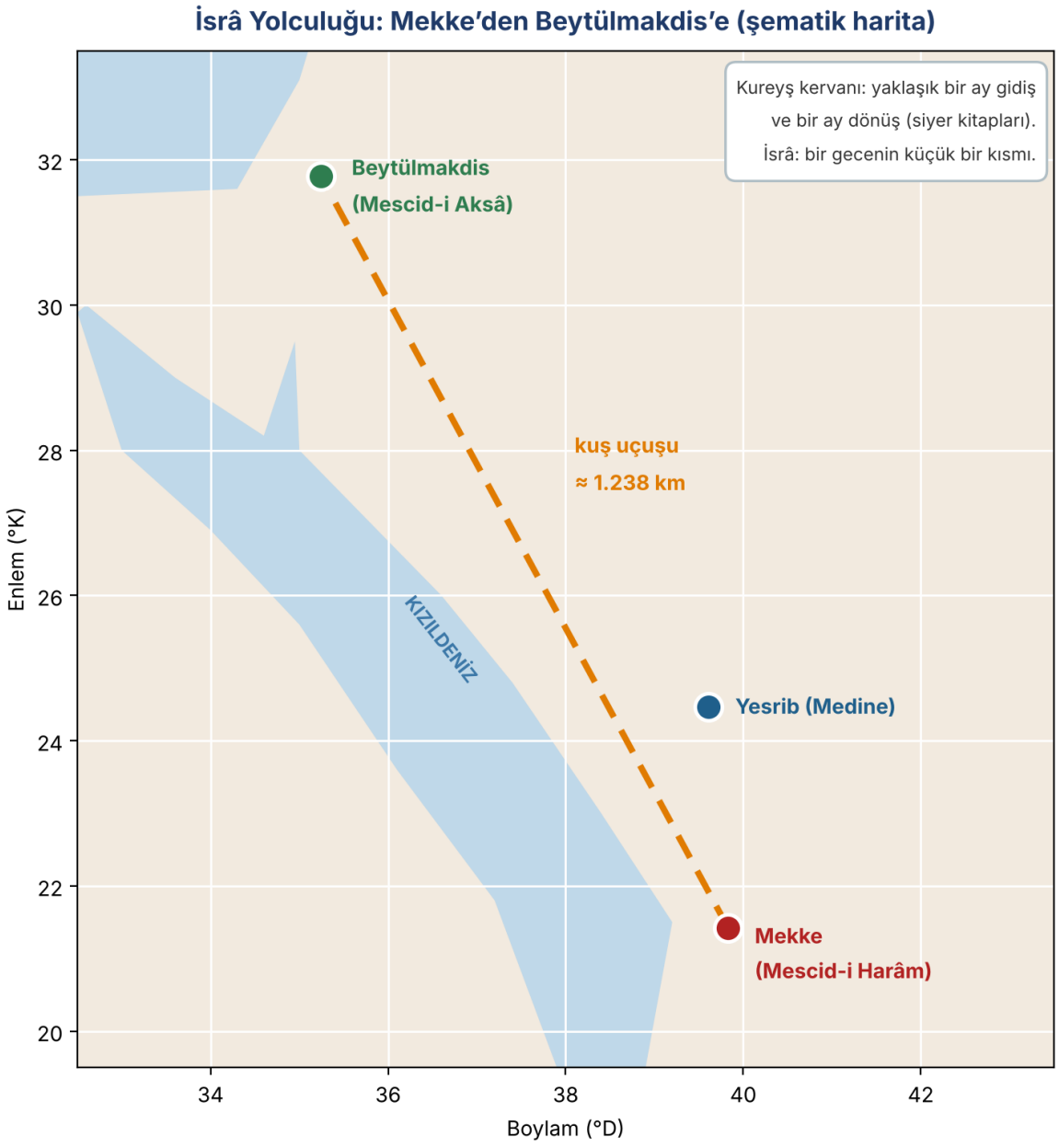
Ebû Hüreyre رضى الله عنه de Resûlullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet eder: ***"Kendimi bir grup peygamberin arasında buldum… Namaz vakti geldi, ben de onlara imam oldum"*** (Sahîh-i Müslim 172).

PEYGAMBERLERE İMAM OLMANIN ANLAMI

Âlimler, Resûlullah'ın ﷺ peygamberlere imam olmasının, onun ***risaletinin önceki bütün risaletlere önderliğini*** gösterdiğini açıklar. Peygamberlerin dini birdir — ***tevhid*** — ve Hz. Muhammed ﷺ onların ***sonuncusudur*** (Ahzâb 33:40).

Ders: Müslümanlar bütün peygamberlerin ***vârisleridir*** — İbrâhim, Mûsâ, Îsâ ve diğerleri عَلَيْهِ السَّلَامُ. Bu sebeple Beytülmakdis'e ve İsrâiloğulları peygamberlerine duyulan sevgi, bir Müslümanın imanının bir parçasıdır.

MESCİD-İ AKSÂ

Koordinatlar ve kıyı şeritleri yaklaşıktır. Mesafe koordinatlardan hesaplanmıştır. Kaynak: Wikipedia, "Al-Aqsa Mosque".

Şekil 2: Mekke'den Beytülmakdis'e İsrâ yolculuğu (şematik harita).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MESCİD-İ AKSÂ HAKKINDA BİLGİLER

KONU	AÇIKLAMA
Alan	“Mescid-i Aksâ”, yaklaşık 14,4 hektarlık surla çevrili alanın tamamını (Harem-i Şerîf) ifade eder.
Kıble Mescidi	Güney taraftaki mescit binası; yaklaşık 5.000 cemaat alır.
Kubbetü’s-Sahra	Hz. Peygamber’in ﷺ vefatından birkaç on yıl sonra, Emevîler döneminde (Abdülmelik) inşa edildi.
Konumu	Mekke ve Medine’den sonra İslâm’ın üçüncü en kutsal yeri.
İlk kıble	Müslümanlar hicretten sonra yaklaşık 16 veya 17 ay ona yönelerek namaz kıldı (Sahîh-i Buhârî 40).

Kaynak: Wikipedia, “Al-Aqsa Mosque”; Sahih al-Bukhari 40.

Resûlullah ﷺ Mescid-i Aksâ’yı, Mescid-i Harâm ve Mescid-i Nebevî ile birlikte ziyaret için yolculuk yapılması teşvik edilen ***üç mescitten*** biri olarak zikretmiştir (Sahîh-i Buhârî 1189).

Ders: İsrâ, Müslümanların kalplerini ***Beytülmakdis***’e ebediyen bağlamıştır. Aksâ’yı savunmak ve onun esenliği için dua etmek bu olayın mirasının bir parçasıdır.

Miʿrac: Mâlik b. Saʿsaa Hadisi

Sahîh-i Buhârî'de Mi'rac hakkındaki en kapsamlı hadis, ***Enes b. Mâlik***'in ***Mâlik b. Sa'saa***'dan رضى الله عنهما yaptığı rivayettir. Hadis, Kâbe'den yedinci göğe, Sidretü'l-Müntehâ'ya ve namazın farz kılınmasına kadar yolculuğu anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3887

حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ «بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ ـ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ ـ مُضْطَجِعًا، إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدَّ ـ قَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ ـ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ ـ فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهْوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ، وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِنْ قَصِّهِ إِلَى شِعْرَتِهِ ـ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي، ثُمَّ أُتِيتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا، فَغُسِلَ قَلْبِي ثُمَّ حُشِيَ، ثُمَّ أُوتِيتُ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ». ـ فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبُرَاقُ يَا أَبَا حَمْزَةَ قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ، يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرْفِهِ ـ «فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ، فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ، فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا فِيهَا آدَمُ، فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلاَمَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالاِبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، إِذَا يَحْيَى وَعِيسَى، وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا. فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا، ثُمَّ قَالاَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ، فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفَتَحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ. قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ، ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ، ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ

أَوَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَفُتِحَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ إِلَى إِدْرِيسَ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ. فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ، فَاسْتَفْتَحَ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ. قَالَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ، فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. فَلَمَّا تَجَاوَزْتُ بَكَى، قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبْكِي لأَنَّ غُلامًا بُعِثَ بَعْدِي، يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرُ مَنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي. ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ، فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ، قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ. قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ. قِيلَ وَقَدْ بُعِثَ إِلَيْهِ. قَالَ نَعَمْ. قَالَ مَرْحَبًا بِهِ، فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ، فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ. قَالَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ السَّلامَ قَالَ مَرْحَبًا بِالابْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ. ثُمَّ رُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى، فَإِذَا نَبِقُهَا مِثْلُ قِلالِ هَجَرَ، وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيَلَةِ قَالَ هَذِهِ سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى، وَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ، وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ. فَقُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ أَمَّا الْبَاطِنَانِ، فَنَهَرَانِ فِي الْجَنَّةِ، وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ فَالنِّيلُ وَالْفُرَاتُ. ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ، ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ، وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ عَسَلٍ، فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ، فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ أَنْتَ عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ. ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ. فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى، فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قَالَ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلاةً كُلَّ يَوْمٍ، وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ، وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لأُمَّتِكَ. فَرَجَعْتُ، فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِعَشْرِ

صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ، فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ، فَرَجَعْتُ فَأُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ، فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى، فَقَالَ بِمَا أُمِرْتَ قُلْتُ أُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ. قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لاَ تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ، وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ، وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ، فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لأُمَّتِكَ. قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ، وَلَكِنْ أَرْضَى وَأُسَلِّمُ ـ قَالَ ـ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي».

TERCÜME:

Enes b. Mâlik'ten, o da Mâlik b. Sa'saa'dan رضي الله عنهما rivayet edildiğine göre Allah'ın Nebisi ﷺ onlara İsrâ gecesini şöyle anlattı: **"Ben Hatîm'de — veya Hicr'de dedi — uzanmış iken birden yanıma biri geldi ve (göğsümü) boğazımın altından karnımın altına kadar yardı. Kalbimi çıkardı; sonra bana imanla dolu altın bir kap getirildi, kalbim yıkanıp dolduruldu ve yerine konuldu. Sonra bana katırdan küçük, eşekten büyük beyaz bir binek getirildi"** — yani adımını gözünün gördüğü en uç noktaya atan Burak. **"Onun üzerine bindirildim; Cebrâil beni götürdü ve dünya semasına ulaştık. Kapının açılmasını istedi. 'Kim o?' diye soruldu. 'Cebrâil' dedi. 'Yanındaki kim?' denildi. 'Muhammed' dedi. 'Ona (davet için) gönderildi mi?' denildi. 'Evet' dedi. 'Ona merhaba! Gelişi ne güzel bir geliştir' denildi. Kapı açıldı, orada Âdem vardı. Cebrâil: 'Bu baban Âdem'dir, ona selâm ver' dedi. Selâm verdim, selâmımı aldı ve: 'Salih oğula ve salih peygambere merhaba!' dedi."** Aynı şekilde ikinci göğe yükselip ***Yahyâ ve Îsâ*** ile (iki teyze oğlu), üçüncü gökte ***Yûsuf*** ile, dördüncü gökte ***İdrîs*** ile, beşinci gökte ***Hârûn*** ile ve altıncı gökte ***Mûsâ*** ile karşılaştı; hepsi: "Salih kardeşe ve salih peygambere merhaba!" dediler. **"Onu geçince Mûsâ ağladı. 'Seni ağlatan nedir?' denildi. 'Benden sonra gönderilen bir gencin ümmetinden cennete girenler, benim ümmetimden girenlerden daha çok olacak, onun için ağlıyorum' dedi."** Yedinci gökte ***İbrâhim*** ile karşılaştı; o da: "Salih oğula ve salih peygambere merhaba!" dedi. **"Sonra bana Sidretü'l-Müntehâ yükseltildi. Meyveleri Hecer küpleri gibi, yaprakları fil kulakları gibiydi. Orada dört nehir vardı: ikisi gizli, ikisi açık. 'Bunlar nedir ey Cebrâil?' dedim. 'Gizli olan ikisi cennetteki iki nehirdir; açık olan ikisi ise Nil ve Fırat'tır' dedi. Sonra bana Beyt-i Ma'mûr yükseltildi. Sonra bana bir kap şarap, bir kap süt ve bir kap bal getirildi. Sütü aldım. Cebrâil: 'Bu, senin ve ümmetinin üzerinde bulunduğu fıtrattır' dedi. Sonra bana her gün elli vakit namaz farz kılındı."** Dönüşte Mûsâ ona şöyle nasihat etti: **"Ümmetin her gün elli vakit namaza güç yetiremez. Allah'a yemin ederim ki ben senden önce insanları denedim ve İsrâiloğulları ile çok uğraştım. Rabbine dön ve ümmetin için hafifletme iste."** Resûlullah defalarca dönüp onar onar azaltıldı, sonra on oldu, sonra da ***her gün beş vakit namaz*** oldu. Mûsâ yine nasihat etti; fakat Resûlullah şöyle buyurdu: **"Rabbimden o kadar istedim ki artık utanıyorum; ama razı oldum ve teslim oldum." "Oradan ayrılınca bir münâdî şöyle seslendi: 'Farzımı yürürlüğe koydum ve kullarımdan (yükü) hafiflettim.'"**

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Hudbah b. Khalid ← Hammam b. Yahya ← Katâde ← Enes b. Mâlik ← Malik b. Sa'sa'ah رضي الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Mi'rac Bâbı, Hadis No. 3887. Müslim de rivayet etmiştir (No. 164). İkinci ile altıncı gök arasındaki kısmın tercümesi, lafızlar tekrar ettiği için özetlenmiştir.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3887

BU HADİSİN DERSLERİ

Göğün kapısındaki edebe dikkat edin: Cebrâil izin istedi; kim olduğu ve yanında kimin bulunduğu soruldu ve ancak teyit edildikten sonra kapı açıldı. En şerefli yolculukta bile edep ve izin korunmuştur.

Peygamberlerin ***karşılamasına*** da dikkat edin: Âdem ve İbrâhim, Resûlullah onların soyundan geldiği için onu ***"salih oğul"*** diye karşıladılar; diğerleri ise ***"salih kardeş"*** diye karşıladılar. Peygamberler tek bir ailedir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

YEDİ GÖKTEKİ PEYGAMBERLER

Sahîh-i Buhârî 3887'ye göre (Mâlik b. Sa'saa rivayeti). Şekil şematiktir; gayb âleminin gerçek tasviri değildir.

Şekil 3: Yedi gökte karşılaşılan peygamberler (şematik).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

Siyer âlimleri her peygamberle karşılaşmanın hikmeti üzerinde düşünmüşlerdir. Aşağıdaki açıklamaların bir kısmı nas değil, ***âlimlerin tefekkürüdür***; ancak risaletin devamlılığını anlamamıza yardımcı olur:

GÖK VE PEYGAMBER	TEFEKKÜR
1 — Âdem عَلَيْهِ السَّلَامُ	İnsanlığın atası; cennetten çıkarıldı, sonra tövbesi kabul edildi — tıpkı yurdundan çıkarılan Resûlullah gibi.
2 — Yahyâ ve Îsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	Kendi kavimleri tarafından karşı çıkılıp düşmanlık gördüler.
3 — Yûsuf عَلَيْهِ السَّلَامُ	Kardeşlerinin zulmüne uğradı, sonra onları affetti.
4 — İdrîs عَلَيْهِ السَّلَامُ	“Yüce bir mekâna” yükseltildi (Meryem 19:57).
5 — Hârûn عَلَيْهِ السَّلَامُ	Kavmi tarafından sevildi; davette kardeşine yardım etti.
6 — Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	Kavminin sıkıntılarıyla en çok uğraşan resul.
7 — İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ	Peygamberlerin atası; Beyt-i Maʿmûr’a sırtını dayamıştı (Sahîh-i Müslim 162).

Ders: Resûlullah’ın ﷺ yaşadığı her imtihanı ondan önceki peygamberler de yaşamıştı. Bu karşılaşmalar Hüzün Yılı’ndan sonra bir ***teselli*** idi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. MÛSÂ'NIN AĞLAMASI

Miʻrac hadisindeki en dokunaklı anlardan biri ***Hz. Mûsâ'nın ağlamasıdır*** عَلَيْهِ السَّلَامُ. Resûlullah ﷺ onu geçtiğinde şöyle dedi: "Benden sonra gönderilen bir gencin ümmetinden cennete girenler, benim ümmetimden girenlerden daha çok olacak, onun için ağlıyorum" (Sahîh-i Buhârî 3887).

Âlimler bu ağlamanın ***haset olmadığını*** açıklar; çünkü peygamberler bu sıfattan uzaktır. Bu, kendisini çoğunlukla reddeden kavmine karşı duyduğu ***şefkat ve hüzün*** gözyaşı ve ümmetinden daha çok kişinin kurtulmasına duyduğu özlemdir.

MÛSÂ: MUHAMMED ÜMMETİNİN NASİHATÇİSİ

Daha da hayret verici olanı, ağlayan Hz. Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ daha sonra ***nasihat eden*** kişi oldu: Resûlullah'a ﷺ namazın hafifletilmesini istemek için geri dönmesini söyledi — ta ki elli vakit beşe ininceye kadar. Onun İsrâiloğulları ile tecrübesi, Muhammed ﷺ ümmeti için bir rahmet oldu.

Ders: ***Öncekilerin tecrübesi*** bir hazinedir. Bizim yürüdüğümüz yolu daha önce yürümüş olanların nasihatini değerli bilin ve başkalarının elde ettiği hayırları kıskanmayın.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ

Yolculuğun zirvesinde Resûlullah ﷺ ***Sidretü'l-Müntehâ***'ya ulaştı — sınırda bulunan, mahlûkların ötesine geçemediği sidre ağacı. Allah onu Necm Sûresi'nde şöyle anlatır:

NECM SÛRESİ 53:13–18

وَلَقَدْ رَءَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾

And olsun ki o, Cebrail'i sınırın sonunda başka bir inişinde de görmüştür.

عِندَ سِدْرَةِ ٱلْمُنتَهَىٰ ﴿١٤﴾

عِندَهَا جَنَّةُ ٱلْمَأْوَىٰٓ ﴿١٥﴾

Orada Me'va cenneti vardır.

إِذْ يَغْشَى ٱلسِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾

Sidre'yi bürüyen bürüyordu.

مَا زَاغَ ٱلْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾

Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı.

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِ ٱلْكُبْرَىٰٓ ﴿١٨﴾

And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/53:13-18

53:13–18 ÂYETLERİNİN AÇIKLAMASI

Allah, Resûlullah'ın bakışının isabetini över: ***"Göz kaymadı ve haddi aşmadı"***. İbn Kesîr, onun bakışının ***ne sağa ne sola kaydığını*** ve kendisine emredileni aşmadığını açıklar — bu, Allah'ın azameti karşısında mükemmel bir ***edep ve itaat*** tablosudur. Tefsîr-i İbn Kesîr 53:17.

KONU	AÇIKLAMA
Görülen kim (53:13)	Âişe ve İbn Mesʿûd'a göre Resûlullah ikinci kez Cebrâil'i asıl sûretinde gördü (Sahîh-i Müslim 177; Sahîh-i Buhârî 4856).
Ağacın vasfı	Meyveleri Hecer küpleri gibi, yaprakları fil kulakları gibi (Sahîh-i Buhârî 3887).
Örtülmesi (53:16)	Tarif edilemeyen renkler ve şeylerle örtüldü (Sahîh-i Müslim 162).
Me'vâ Cenneti (53:15)	Barınma cenneti onun yanındadır.
En büyük âyetler (53:18)	Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını gördü.

Ders: ***Edep*** kemalin alametidir. En yüce anda Resûlullah'ın ﷺ bakışı kontrol altındaydı — tıpkı bir müminin her hâlükârda bakışını koruması gerektiği gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEYT-İ MAʻMÛR VE DÖRT NEHİR

Sidretü'l-Müntehâ'dan sonra Resûlullah'a ***Beyt-i Ma'mûr*** yükseltildi. Aynı hadisin başka bir rivayetinde Cebrâil şöyle açıklar: ***"Bu Beyt-i Ma'mûr'dur; her gün içinde yetmiş bin melek namaz kılar, çıktıklarında bir daha geri dönmezler"*** (Sahîh-i Buhârî 3207).

İbn Kesîr, Beyt-i Ma'mûr'un yeryüzündeki ***Kâbe'nin hizasında*** bulunduğunu ve Allah'ın Tûr Sûresi'nde (52:4) ona yemin ettiğini zikreder. Yeryüzündeki Kâbe insanların kıblesidir; gökteki Beyt-i Ma'mûr ise meleklerin ibadet yeridir.

DÖRT NEHİR

Resûlullah Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında ***dört nehir*** de gördü: ikisi gizli — cennetteki nehirler — ve ikisi açık, yani ***Nil ve Fırat***. Âlimler bunun, bu iki nehrin ***bereketine*** ve hayırlarının aslının Allah'tan olduğuna işaret ettiğini açıklar; bu, onların yeryüzünde bilinen coğrafî kaynaklarını inkâr etmek anlamına gelmez.

Ders: Gayb âlemi ***geniştir ve ibadetle doludur***. Her gün yetmiş bin melek Beyt-i Ma'mûr'da ibadet edip bir daha dönmüyorsa, bizim ibadetimiz ne kadar azdır ve o az namazı korumaya ne kadar muhtacız.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SÜT, ŞARAP VE FITRAT

Bu yolculukta Resûlullah'a ﷺ birkaç kap içecek — ***şarap, süt ve bal*** — sunuldu; o da ***sütü*** seçti. Cebrâil:

"Bu, senin ve ümmetinin üzerinde bulunduğu fıtrattır" dedi (Sahîh-i Buhârî 3887).

Ebû Hüreyre'nin رضى الله عنه rivayetinde Cebrâil şunu ekler: ***"Seni fıtrata ileten Allah'a hamd olsun. Eğer şarabı seçseydin ümmetin yoldan çıkardı"*** (Sahîh-i Buhârî 3394). Aynı hadis, Resûlullah'ın gördüğü şekliyle Hz. Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim'in عَلَيْهِ السَّلَامُ görünüşlerini de anlatır.

FITRAT NEDİR?

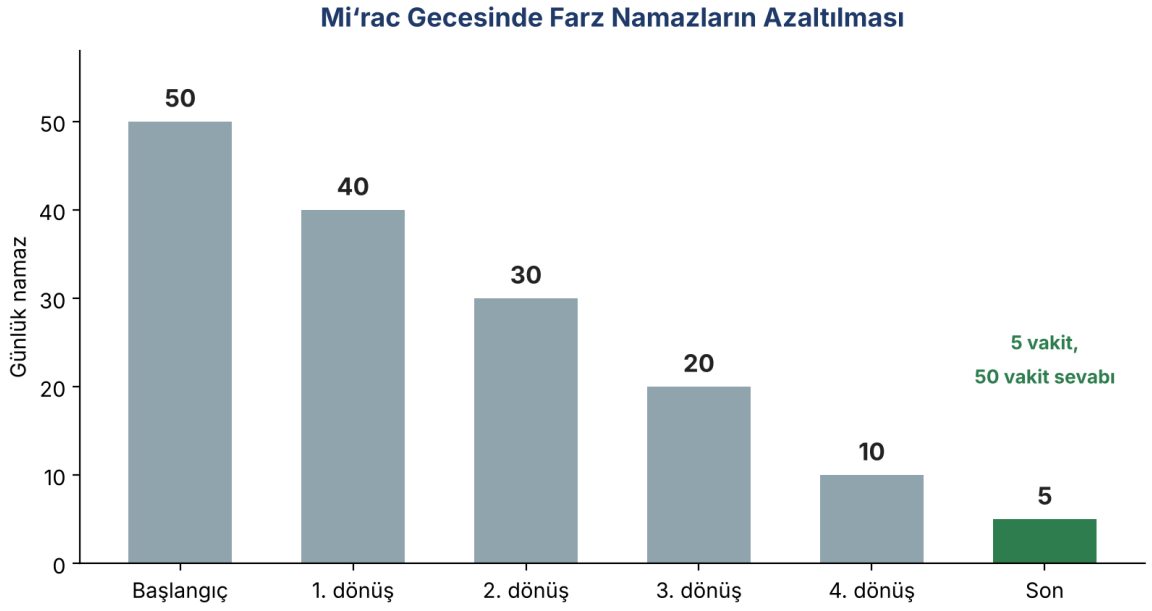
Fıtrat, Allah'ın insanı üzerinde yarattığı tertemiz asıl hâldir (Rûm 30:30). Süt ***temiz, besleyici ve doğal*** bir içecektir, bebeğin ilk gıdasıdır; şarap ise ***aklı bozar*** ve pek çok kötülüğün kaynağıdır.

Bu seçim ***İslâm dininin*** simgesi olmuştur: fıtrata uygun, aklı, bedeni ve ruhu koruyan bir din. Şarap daha sonra Medine'de tedricen haram kılınacaktır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEŞ VAKİT NAMAZ HEDİYESİ

Miʻrac'ın en büyük hediyesi ***namazdır***. Cebrâil'in yeryüzüne inmesi aracılığı olmadan ***doğrudan gökte*** farz kılınan tek ibadettir. Başlangıçta günde elli vakitti, sonra beşe indirildi (Sahîh-i Buhârî 3887).

Sahîh-i Buhârî 3887'ye göre (onar onar azaltıldı). Başka bir rivayet (Sahîh-i Buhârî 349) yarı yarıya azaltıldığını zikreder.

Şekil 4: Miʻrac gecesinde farz namazların azaltılması.

Ebû Zer'in رضى الله عنه rivayetinde Allah şöyle buyurur: ***"Onlar beştir ve onlar elliydir; benim katımda söz değişmez"*** (Sahîh-i Buhârî 349). Âlimler açıklar: amelde beş, fakat ***sevapta elli***.

SİDRETÜ'L-MÜNTEHÂ'DA ÜÇ HEDİYE

Abdullah b. Mesʻûd رضى الله عنه rivayet eder ki Resûlullah'a ﷺ o gece ***üç şey*** verildi: ***beş vakit namaz***, ***Bakara Sûresi'nin son âyetleri*** ve ümmetinden Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayanların ***büyük günahlarının bağışlanması*** (Sahîh-i Müslim 173).

NAMAZIN KONUMU	DELİL
Aracısız olarak gökte farz kılındı	Sahîh-i Buhârî 3887
Dinin direği ve hesaba çekilecek ilk amel	Sünen-i Tirmizî 413 (sahih)
İman ile küfür arasındaki ayırıcı	Sahîh-i Müslim 82
Göz aydınlığı: Resûlullah ﷺ	Sünen-i Nesâî 3939 (sahih)

Ders: Namaz, müminin Rabbine münâcât ettiği an olarak ***müminin "miʻracı"dır***. Yedinci gökten getirilen hediye yeryüzünde ihmal edilmemelidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RESÛLULLAH ALLAH'I GÖRDÜ MÜ?

Bu mesele sahâbe döneminden beri tartışılmıştır. Onların sahih rivayetlere dayanan görüşleri şunlardır:

GÖRÜŞ	DELİL
Allah'ı gözüyle görmedi	Âişe: "Kim Muhammed'in Rabbini gördüğünü söylerse yalan söylemiştir" (Sahîh-i Buhârî 4855).
"O bir nurdur, O'nu nasıl görebilirim?"	Resûlullah'ın Ebû Zer'e cevabı (Sahîh-i Müslim 178).
Kalbiyle gördü	İbn Abbas: "O'nu kalbiyle iki kez gördü" (Sahîh-i Müslim 176).
Sidretü'l-Müntehâ'da görülen Cebrâil'dir	Âişe ve İbn Mesʿûd, Necm 53:13 hakkında (Sahîh-i Müslim 177).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

GÖRÜŞLERİN UZLAŞTIRILMASI

İbn Teymiyye ve İbn Hacer dahil pek çok âlim bu rivayetleri şöyle uzlaştırır: Resûlullah, Âişe'nin dediği gibi dünyada ***Allah'ı baş gözüyle görmedi***; İbn Abbas'ın kastettiği ise ***kalp gözüyle görmektir***. Allah'ı gözle görmek, müminler için ***âhirette*** en büyük nimettir (Kıyâme 75:22–23).

Ders: Gayb meselelerinde ***nassın durduğu yerde dururuz***, sahâbenin görüş ayrılıklarına saygı gösteririz ve vahyin bildirmediği tasvirleri eklemeyiz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

O GECE GÖSTERİLEN DİĞER MANZARALAR

Bazı sahih hadisler, o gece Resûlullah'a ﷺ ümmetine ***ibret ve uyarı*** olarak gösterilen başka manzaraları da zikreder:

MANZARA	KAYNAK
Yüzlerini ve göğüslerini bakır tırnaklarla tırmalayan bir topluluk — gıybet edenler ve insanların namusuna dil uzatanlar	Sünen-i Ebû Dâvûd 4878 (sahih)
Hz. Mûsâ, kızıl kum tepesinin yanındaki kabrinde namaz kılıyordu	Sahîh-i Müslim 2375
Cehennemin bekçisi Mâlik ona selâm verdi	Sahîh-i Müslim 172
Görünüşleri: Mûsâ, Îsâ ve İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ	Sahîh-i Buhârî 3394

Bakır tırnaklar hadisi günümüzde çok önemlidir. Enes b. Mâlik رضى الله عنه rivayet eder ki Resûlullah onların kim olduğunu sordu; Cebrâil şöyle cevap verdi: ***"Bunlar insanların etini yiyen (gıybet eden) ve onların namuslarına dil uzatanlardır"*** (Sünen-i Ebû Dâvûd 4878).

> **SİYER NOTU: UZUN VE ZAYIF KISSALAR**
>
> Mi'rac gecesinde çeşitli grupların — zina edenlerin, faiz yiyenlerin, namazı terk edenlerin ve diğerlerinin — belirli şekillerde azap gördüğüne dair çok ayrıntılı, uzun ve meşhur kıssalar vardır. Hadis âlimlerine göre bu uzun rivayetlerin çoğu ***zayıf veya uydurmadır*** ve Resûlullah'a ﷺ nispet edilemez.
>
> Zina edenlerin, faiz yiyenlerin ve diğerlerinin azabıyla ilgili sahih olan, Resûlullah'ın Mi'rac olayının parçası olmayan başka bir ***rüya hadisinde*** yer alır (Sahîh-i Buhârî 1386).

MEKKE'DE SABAH: KUREYŞ YALANLIYOR

O sabah Resûlullah ﷺ yolculuğunu insanlara anlattı. Kureyş için bu anlatı bir alay konusu oldu: kervanla ***gidişi bir ay, dönüşü bir ay*** süren Şam yolculuğunun ***bir gecenin bir kısmında*** gerçekleştiği iddia ediliyordu.

Bir kısmı ticaret yolculuklarında Beytülmakdis'i görmüş olduklarından, onu tarif etmesi için Resûlullah'a meydan okudular. Resûlullah ﷺ yaşananları bizzat şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3886

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عُقَيْلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ـ رضى الله عنهما ـ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ «لَمَّا كَذَّبَنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ، فَجَلَا اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ، فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ».

TERCÜME:

Câbir b. Abdillah'tan رضى الله عنهما rivayet edildiğine göre o, Resûlullah'ı ﷺ şöyle buyururken işitmiştir:

"Kureyş beni yalanlayınca Hicr'de durdum; Allah bana Beytülmakdis'i gösterdi, ben de ona bakarak onlara alametlerini anlatmaya başladım."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Bukair ← al-Laith ← ʿUqail ← Ibn Şihab ← Ebû Salamah b. ʿAbdurrahmân ← Jabir b. ʿAbdillah رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, İsrâ Hadisi Bâbı, Hadis No. 3886. Müslim de rivayet etmiştir (No. 170).

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3886

BU HADİSİN DERSLERİ

Bu hadis ***mucize içinde mucize*** olduğunu gösterir: Allah, Resûlullah'ın sorularını tek tek cevaplayabilmesi için Beytülmakdis'i ona gösterdi. Müslim'in rivayetinde Resûlullah, dikkat etmediği şeyler sorulduğunu, Allah'ın da onları kendisine gösterdiğini zikreder (Sahîh-i Müslim 172).

Ders: Hakikat ***sorulardan*** korkmaz. Resûlullah ﷺ alay edileceğini bildiği hâlde bu olayı gizlemedi; dürüstçe anlattı ve Allah onu savundu.

EBÛ BEKİR ES-SIDDÎK

SİYER NOTU: "EĞER O SÖYLEDİYSE DOĞRUDUR"

Siyer kitapları, müşriklerin koşarak ***Ebû Bekir***'e gittiklerini ve: "Arkadaşın dün gece Beytülmakdis'e gidip sabahtan önce döndüğünü iddia ediyor!" dediklerini rivayet eder. Ebû Bekir: "O böyle mi söyledi?" diye sordu. "Evet" dediler. O da şöyle dedi: ***"Eğer o böyle söylediyse doğru söylemiştir. Ben onu bundan daha uzak bir şeyde — sabah akşam gökten gelen haberde — tasdik ediyorum."***

Bu rivayeti Hâkim el-Müstedrek'te nakletmiştir ve bazı hadis âlimleri onu ***sahih*** kabul etmiştir. O günden sonra Ebû Bekir ***es-Sıddîk*** (çok tasdik eden) lakabıyla tanınmıştır.

KAYNAK:
Wikipedia, "Abu Bakr". https://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Bakr

EBÛ BEKİR'İN İMAN MANTIĞI

Ebû Bekir'in cevabı çok hikmetliydi. Olayı alışılmış ölçülerle değil, ***onu haber verene duyduğu güvenle*** değerlendirdi. Muhammed'in ﷺ her gün gökten vahiy aldığına zaten inanıyorsa, bir gecede Beytülmakdis'e yapılan yolculuğa inanmak daha zor değildi.

Ebû Bekir'in ***es-Sıddîk*** konumunu bizzat Resûlullah ﷺ da sahih bir hadiste, Uhud Dağı sarsıldığında zikretmiştir: "Sakin ol ey Uhud! Üzerinde bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehit var" (Sahîh-i Buhârî 3675).

İNSANLAR İÇİN BİR İMTİHAN

Kur'an bu olayın bir ***imtihan*** olduğunu bildirir: Kimilerinin imanı güçlendi, kimileri dinden döndü, kimileri de alayını artırdı. İbn Abbas رضى الله عنهما ilgili âyeti şöyle açıklar:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3888

حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، حَدَّثَنَا عَمْرٌو، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ـ رضى الله عنهما ـ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى {وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلاَّ فِتْنَةً لِلنَّاسِ} قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ، أُرِيَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ. قَالَ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ.

TERCÜME:

İbn Abbas'tan رضى الله عنهما Allah Teâlâ'nın {Sana gösterdiğimiz o rüyayı ancak insanlar için bir imtihan kıldık} sözü hakkında şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Bu, Beytülmakdis'e götürüldüğü gece Resûlullah'a ﷺ gösterilen bir göz görüşüdür (rüya değildir)."** Ve şöyle dedi: "Kur'an'da lanetlenen ağaç da zakkum ağacıdır."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): al-Humaidi ← Sufyan b. 'Uyainah ← 'Amr b. Dinar ← 'Ikrimah ← Ibn 'Abbas رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Mi'rac Bâbı, Hadis No. 3888.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3888

BU HADİSİN DERSLERİ

İbn Abbas'ın bunun bir ***"göz görüşü"*** (ru'yâ 'ayn) olduğunu açıklaması, İsrâ'nın rüyada değil ***uyanıkken*** gerçekleştiğinin en güçlü delillerinden biridir; sadece bir rüya olsaydı insanlar için imtihan olmazdı.

Ders: ***Gayba iman*** takva sahiplerinin ilk sıfatıdır (Bakara 2:3). Bu olay, kimin gerçekten iman ettiğini ve kimin sadece aklına uyduğunu ayırt etmiştir.

RUH VE BEDENLE Mİ?

Âlimler İsrâ ve Miʻrac'ın ***ruh ve bedenle*** mi, yalnızca ruhla mı yoksa rüyada mı gerçekleştiğini tartışmıştır:

GÖRÜŞ	AÇIKLAMA
Uyanıkken, ruh ve bedenle	Âlimlerin çoğunluğunun görüşü; delilleri "kulunu" kelimesi (17:1), insanlar için imtihan olması (17:60) ve İbn Abbas'ın açıklamasıdır (Sahîh-i Buhârî 3888).
Yalnızca ruhla	Seleften az sayıda kişiden rivayet edilir; çoğunluk tarafından reddedilmiştir.
Rüyada	Reddedilmiştir; çünkü bir rüyayı Kureyş yalanlamazdı ve bu bir imtihan olmazdı.

Kaynak: İbn Kesîr, 17:1 tefsiri; Wikipedia, "Isra' and Miʻraj" ("İslâm âlimlerinin çoğu bunun hem bedenî hem ruhî olduğu görüşündedir").

Ders: Mucizeler ***olağan tabiat kanunlarıyla*** ölçülmez. Tabiat kanunlarını yaratan Allah, Resûlü için onları aşmaya kadirdir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSRÂ VE MİʻRAC'IN DERSLERİ

İsrâ ve Mi'rac pek çok ders bırakmıştır. Bunlardan bazıları:

DERS	AÇIKLAMA
Hüzünden sonra teselli	Hüzün Yılı'nda yeryüzü dar geldikten sonra Allah gökleri açtı.
Namazın konumu	Gökte farz kılınan tek ibadet.
Peygamberlerin risaletinin birliği	Resûlullah peygamberlere imam oldu ve kardeş olarak karşılandı.
Beytülmakdis'in kutsallığı	İsrâ'nın varış noktası; ilk kıble; üç büyük mescitten biri.
İslâm fıtrat dinidir	Şaraba karşı sütün seçilmesi.
Rahmet ve kolaylık	Elli vakit, elli vakit sevabıyla beş oldu.
İman imtihanı	Tasdik eden de (Ebû Bekir) oldu, yalanlayan da.
Allah'ın huzurunda edep	Resûlullah'ın bakışı kaymadı (53:17).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HAYATIMIZDA İSRÂ VE MİʻRAC

İsrâ ve Miʻrac'ı anmanın en güzel yolu, belirli bir gecede delili olmayan amellerle değil, ***beş vakit namazı korumaktır*** — gökten getirilen hediyeyi — vaktinde, huşu içinde ve cemaatle.

Bir mümin her tekbir aldığında Miʻrac hediyesini karşılamaktadır. Her secde ettiğinde ***Rabbine en yakın*** hâlde bulunur (Sahîh-i Müslim 482).

YESRİB: HAZIRLANMIŞ ŞEHİR

Mekke giderek kapanırken Allah yaklaşık 340 km kuzeyde başka bir şehri hazırlıyordu: daha sonra ***Medine*** olarak bilinecek olan ***Yesrib***. Arap halkı, birkaç Yahudi kabilesinin yanında, iki kardeş kabileden oluşuyordu: ***Evs*** ve ***Hazrec***.

Evs ve Hazrec uzun süre birbirleriyle savaşmıştı. Son büyük savaş, hicretten birkaç yıl önceki ***Buâs Savaşı***ydı. Âişe رضى الله عنها bu trajedinin ardındaki büyük hikmeti şöyle görmüştür:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3777

حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ ـ رضى الله عنها ـ قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثَ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صلى الله عليه وسلم فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم وَقَدِ افْتَرَقَ مَلَؤُهُمْ، وَقُتِلَتْ سَرَوَاتُهُمْ، وَجُرِّحُوا، فَقَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ صلى الله عليه وسلم فِي دُخُولِهِمْ فِي الإِسْلاَمِ.

TERCÜME:

Âişe'den رضى الله عنها şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Buâs günü, Allah'ın Resûlüne ﷺ önceden hazırladığı bir gündü. Resûlullah ﷺ (Medine'ye) geldiğinde onların önde gelenleri dağılmış, ileri gelenleri öldürülmüş ve yaralanmıştı. Allah bunu, onların İslâm'a girişlerini (kolaylaştırmak) için Resûlüne ﷺ önceden hazırlamıştı."**

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): 'Ubaid b. Isma'il ← Ebû Usamah ← Hişam b. 'Urwah ← babası 'Urwah b. al-Zubair ← 'A'işah رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Ensâr'ın Faziletleri Bâbı, Hadis No. 3777.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3777

BU HADİSİN DERSLERİ

Buâs Savaşı, İslâm'a karşı çıkabilecek ***eski liderleri zayıflattı*** ve Yesrib halkını ***düşmanlıktan bıkmış*** hâle getirerek onları birleştirebilecek bir lider aramaya yöneltti. Resûlullah ﷺ geldiğinde kalpleri hazırdı.

SİYER NOTU: YAHUDİLER VE BEKLENEN PEYGAMBER

Siyer kitapları, Yesrib'deki Yahudilerin Evs ve Hazrec'e sık sık ***bir peygamberin gönderileceğini*** ve Araplara galip gelmek için ona uyacaklarını söylediklerini zikreder. İbn Kesîr bunu Bakara 2:89 tefsirinde anar.

Hazrecliler Resûlullah'la ﷺ karşılaştıklarında birbirlerine: "Bu, Yahudilerin vaat ettiği peygamberdir; bizi geçmelerine izin vermeyin" dediler.

KAYNAK:
Tefsîr-i İbn Kesîr 2:89 https://tafsir.app/ibn-katheer/2/89

HAZREC'DEN ALTI KİŞİ

SİYER NOTU: HAC MEVSİMİNDEKİ BULUŞMA

er-Rahîku'l-Mahtûm'a göre ***nübüvvetin on birinci yılının*** (yaklaşık 620) hac mevsiminde Resûlullah ﷺ Mina'daki Akabe'de ***Yesrib'den altı kişiyle*** — hepsi Hazrec'dendi — karşılaştı. Onlara Kur'an okudu ve İslâm'a davet etti; hepsi iman etti.

Aralarında daha sonra Mus'ab b. Umeyr'e ev sahipliği yapacak olan ***Es'ad b. Zürâre*** de vardı. Yesrib'e dönüp Resûlullah ﷺ hakkındaki haberi yaydılar; öyle ki Yesrib'de onun adının anılmadığı ***hiçbir ev kalmadı***.

KAYNAK:
el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm — "The First 'Aqabah Pledge". https://islam101.com/index.php/with-the-prophet/biographies/44-ar-raheeq-al-makhtum/499-the-first-aqabah-pledge

ALTI KİŞİ, BİR BAŞLANGIÇ

Mekke'de sınırlı sonuçlarla geçen on yıllık davetten sonra başka bir şehirden gelen ***altı kişi*** tarihin dönüm noktası oldu. Allah büyük işleri çoğu zaman ***küçük ve beklenmedik*** başlangıçlarla başlatır.

Ders: Davette ***tek bir karşılaşmayı*** veya ***tek bir konuşmayı*** küçümseme. Mina'daki o kısa buluşma bir İslâm devletinin başlangıcı oldu.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BİRİNCİ AKABE BİATI

Ertesi hac mevsiminde — ***nübüvvetin on ikinci yılında*** — o altı kişiden beşi yedi kişiyle birlikte döndü ve ikisi Evs'ten olmak üzere sayıları ***on ikiye*** ulaştı. Akabe'de Resûlullah'a ﷺ biat ettiler. Onlardan biri olan Ubâde b. Sâmit رضى الله عنه biatın içeriğini şöyle rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 18

حَدَّثَنَا أَبُو اليَمَانِ، قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ، عَائِذُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ ـ رضى الله عنه ـ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا، وَهُوَ أَحَدُ النُّقَبَاءِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ ـ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ «بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا، وَلاَ تَسْرِقُوا، وَلاَ تَزْنُوا، وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ، وَلاَ تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ، وَلاَ تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ، فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللَّهُ، فَهُوَ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ، وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ». فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ.

TERCÜME:

Bedir'e katılan ve Akabe gecesi temsilcilerden (nakîb) biri olan Ubâde b. Sâmit'ten رضى الله عنه rivayet edildiğine göre, etrafında bir grup sahâbe varken Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, uydurduğunuz bir iftirayı getirmemek ve iyilikte isyan etmemek üzere bana biat edin. Sizden kim buna vefa gösterirse ecri Allah'a aittir. Kim bunlardan birini işler de dünyada cezalandırılırsa bu onun için kefarettir. Kim bunlardan birini işler, sonra Allah onu örterse, onun işi Allah'a kalmıştır: dilerse affeder, dilerse cezalandırır."** Biz de bunun üzerine ona biat ettik.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû al-Yaman ← Şu'aib ← al-Zuhri ← Ebû Idris 'A'idhullah b. 'Abdillah ← 'Ubadah b. al-Samit رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu'l-Îmân, Hadis No. 18. Müslim de rivayet etmiştir (No. 1709).
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:18

BU HADİSİN DERSLERİ

Bu biat, şartları Kur'an'da zikredilen kadınların biatına çok benzediği için ***Kadınlar Biatı*** (Bey'atü'n-Nisâ) olarak bilinir (Mümtehine 60:12). Savaş taahhüdü içermiyordu; bir ***inanç ve ahlak*** biatıydı.

BİATIN ŞARTI	TOPLUMA ETKİSİ
Allah'a ortak koşmamak	Bütün hayatın temeli olan tevhid.
Hırsızlık yapmamak	Malı ve emaneti korumak.
Zina etmemek	Nesli ve aile onurunu korumak.
Çocukları öldürmemek	Bebekleri öldürme şeklindeki cahiliye âdetine son vermek.
İftira atmamak	Toplumun onurunu ve güvenini korumak.
İyilikte itaat	Lidere itaat iyilikle sınırlıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUSʿAB B. UMEYR: İSLÂM'IN İLK ELÇİSİ

Birinci Akabe Biatı'ndan sonra Resûlullah ﷺ Kur'an ve dini öğretmek için ***Musʿab b. Umeyr***'i رضى الله عنه Yesrib'e gönderdi. O sırada Ensâr'ın gençlerinden olan Berâ b. Âzib رضى الله عنهما onun gelişini şöyle hatırlar:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3925

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ، وَكَانَا يُقْرِئَانِ النَّاسَ، فَقَدِمَ بِلاَلٌ وَسَعْدٌ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، ثُمَّ قَدِمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ قَدِمَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى جَعَلَ الإِمَاءُ يَقُلْنَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَمَا قَدِمَ حَتَّى قَرَأْتُ {سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الأَعْلَى} فِي سُوَرٍ مِنَ الْمُفَصَّلِ.

TERCÜME:

Berâ b. Âzib'den رضى الله عنهما şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"(Medine'ye) bize ilk gelenler Musʿab b. Umeyr ile İbn Ümmi Mektûm'du; ikisi insanlara Kur'an okumayı öğretiyorlardı."** Sonra Bilâl, Saʿd ve Ammâr b. Yâsir geldi, sonra Ömer b. Hattâb Peygamber'in ﷺ yirmi sahâbîsiyle birlikte geldi, sonra Peygamber ﷺ bizzat geldi. **"Medine halkının, Resûlullah'a ﷺ sevindikleri kadar hiçbir şeye sevindiklerini görmedim,"** öyle ki cariyeler: "Resûlullah ﷺ geldi!" diyorlardı. O gelmeden önce ben {Sebbihisme rabbike'l-aʿlâ} sûresini Mufassal'dan diğer sûrelerle birlikte okumuştum.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Başşar ← Ghundar ← Şuʿbah ← Ebû Ishaq al-Sabiʿi ← al-Bara' b. ʿAzib رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Peygamber'in ﷺ ve Ashâbının Medine'ye Gelişi Bâbı, Hadis No. 3925.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/bukhari:3925

BU HADİSİN DERSLERİ

SİYER NOTU: İSLÂM'I SEÇEN ZENGİN GENÇ

Siyer kitapları, Musʻab'ın İslâm'dan önce en güzel elbiseleri ve kokularıyla Mekke'nin ***en lüks yaşayan genci*** olduğunu zikreder. Müslüman olduktan sonra bu lüksü terk etti. Yesrib'de ***Esʻad b. Zürâre***'nin evinde kaldı.

Yumuşak ve hikmetli daveti sayesinde Evs'in iki büyük lideri — ***Saʻd b. Muâz*** ve ***Üseyd b. Hudayr*** — ve onlarla birlikte bütün Abdüleşheloğulları Müslüman oldu. Musʻab daha sonra Uhud'da şehit düştü; kefeni bütün bedenini örtmeye yetmedi (Sahîh-i Buhârî 1276).

KAYNAK:
Wikipedia, "Mus'ab ibn Umayr". https://en.wikipedia.org/wiki/Mus%27ab_ibn_Umayr

Ders: Davet ***ilim ve ahlak sahibi öğretmenlere*** ihtiyaç duyar. İhlaslı ve hikmetli bir genç, bir şehri bir yıl içinde değiştirebilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İKİNCİ AKABE BİATI

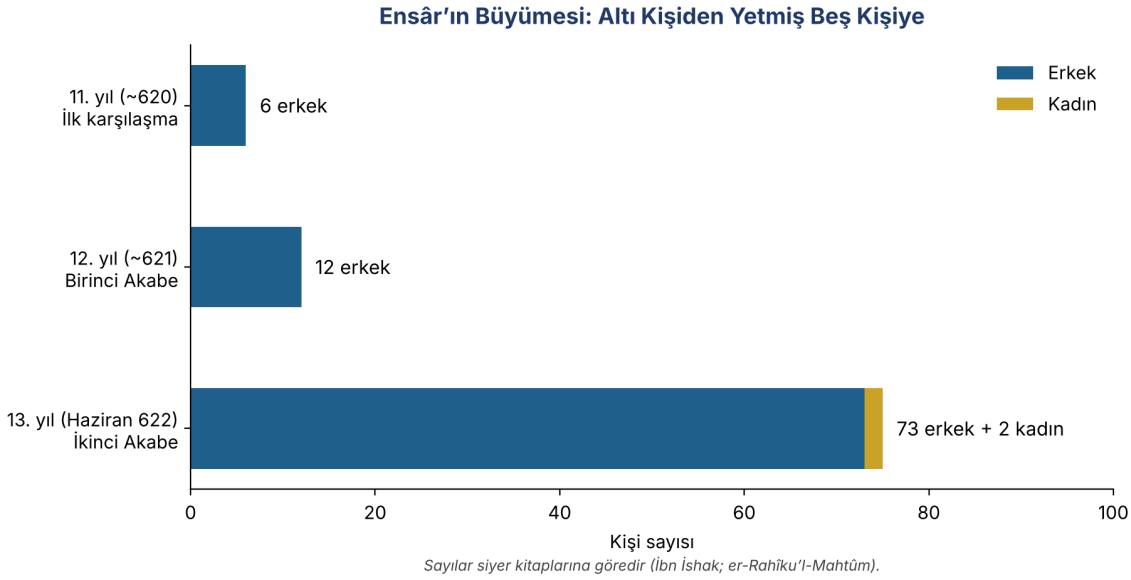
SİYER NOTU: TEŞRİK GÜNLERİNDEN BİRİNİN GECESİNDE BİAT

er-Rahîku'l-Mahtûm'a göre ***nübüvvetin on üçüncü yılının*** (***Haziran 622***) hac mevsiminde Yesrib'den ***73 erkek ve 2 kadın***, Teşrik günlerinden birinin gecesinde Akabe'de Resûlullah'la ﷺ gizlice buluştu. O iki kadın ***Nesîbe bint Ka'b*** (Ümmü Umâre) ve ***Esmâ bint Amr*** idi.

Resûlullah, o sırada henüz Müslüman olmamış amcası ***Abbas*** ile geldi. Abbas onları, ancak onu savunmaya güçleri yetecekse götürmeleri gerektiği, aksi hâlde onu bırakmalarının daha iyi olacağı konusunda uyardı.

KAYNAK:

el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm — "The Second 'Aqabah Pledge". https://seerah.gtaf.org/books/1/chapters/13/the-second-aqabah-pledge/

Şekil 5: Ensâr'ın altı kişiden yetmiş beş kişiye çıkışı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İKİNCİ BİATIN ŞARTLARI

Câbir b. Abdillah'ın رضى الله عنهما Müsned-i Ahmed'deki ve er-Rahîku'l-Mahtûm'da nakledilen rivayetine göre ikinci biat şu şartları içeriyordu:

ŞART	ANLAMI
Her durumda dinlemek ve itaat etmek	Yeni bir toplumun disiplini.
Bollukta ve darlıkta infak etmek	Mal fedakârlığına hazır olmak.
İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak	Her Müslümanın toplumsal sorumluluğu.
Allah yolunda kınayanın kınamasından korkmamak	Ahlaki cesaret.
Onu kendi ailesini korur gibi korumak	Savunma antlaşması — hicretin temeli.
Karşılığı: cennet	Dünya malı veya iktidar vaadi yok.

Resûlullah ﷺ sonra onlardan kendi kavimlerinden sorumlu olacak ***on iki nakîb*** (temsilci) seçmelerini istedi — ***dokuzu Hazrec'den, üçü Evs'ten***. Birinci biat hadisinin râvisi Ubâde b. Sâmit de onlardan biriydi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HİCRETİN YOLUNU AÇAN BİAT

İkinci Akabe Biatı siyerin ***dönüm noktasıdır***. Müslümanlar ilk kez bir ***sığınağa*** ve Resûlullah'ı ﷺ savunmaya söz vermiş bir topluluğa sahip oldu. Kısa süre sonra Resûlullah, sahâbenin gruplar hâlinde Yesrib'e hicret etmesine izin verdi.

Bugün Mina'da Akabe Cemresi'nin yakınında ***Biat Mescidi*** olarak bilinen küçük bir mescit, biatın yapıldığı düşünülen yeri işaret eder.

Ders: Ensâr'a vaat edilen karşılık yalnızca ***cennetti***; yine de buna tam bir yakînle icabet ettiler. En büyük fedakârlıklar ***âhirete imandan*** doğar.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SAHİH RİVAYET İLE MEŞHUR KISSA ARASINDA

İsrâ ve Miʻrac kıssası, en çok ekleme yapılan kıssalardan biridir. Aşağıdaki tablo sahih olanı, siyer kitaplarından geleni ve zayıf veya asılsız olanı ayırır.

KISSALAR VE DURUMLARI

MEŞHUR KISSA	DURUMU
Miʻrac'dan önce göğsünün yarılıp yıkanması.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3887).
Burak'ın kadın başlı kanatlı bir at olarak tasviri.	Asılsız; sahih hadis yalnızca beyaz bir binekten söz eder.
Beytülmakdis'te peygamberlere imamlık etmesi.	Sahih (Sahîh-i Müslim 172).
Yedi gökteki peygamberler ve Mûsâ'nın ağlaması.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3887).
Elli vakit namazın beşe indirilmesi.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3887, 349).
İsrâ'nın 27 Receb'de gerçekleşmesi.	İhtilaflıdır; tarihi hakkında sahih bir rivayet yoktur.
27 Receb gecesine özel ibadet.	Sahih bir delil yoktur.
Allah'ı baş gözüyle görmesi.	Âişe reddetmiştir (Sahîh-i Buhârî 4855); İbn Abbas: kalbiyle.
Yüzlerini bakır tırnaklarla tırmalayan topluluk.	Sahih (Sünen-i Ebû Dâvûd 4878).
Miʻrac gecesindeki çeşitli azaplara dair uzun kıssalar.	Çoğu zayıf veya uydurmadır.
Ebû Bekir: "Eğer o böyle söylediyse doğru söylemiştir."	Hâkim; bazı âlimlerce sahih kabul edilmiştir.
Birinci Akabe Biatı ve şartları.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 18).
Musʻab b. Umeyr'in Yesrib'de Kur'an öğretmesi.	Sahih (Sahîh-i Buhârî 3925).

TEFEKKÜR

İsrâ ve Miʻrac'a dair sahih rivayetler zaten son derece hayret vericidir. Bu olayı ***yüceltmek*** için zayıf eklemelere ihtiyacımız yoktur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU SERİDEKİ ÖNEMLİ YERLER

Bu e-kitaptaki olaylar Kâbe'nin yanında başlar, gecenin bir kısmında binlerce kilometre öteye, Beytülmakdis'e uzanır, sonra Mekke'ye döner — ve Ensâr'ın biat ettiği Mina'daki bir dağ geçidinde sona erer. Bu bölüm, okuyucunun mesafeleri ve ortamı gözünde canlandırabilmesi için bu yerleri bir araya getirir.

YERLER TABLOSU

Tablodaki mesafeler ***yaklaşıktır***: kuş uçuşu mesafeler modern koordinatlardan hesaplanmıştır. O dönemde kervanların Şam'a ulaşması yaklaşık bir ay sürüyordu — Resûlullah gecenin bir kısmında gerçekleşen yolculuğu anlattığında Kureyş'in alay etmesinin sebebi buydu.

YER	BU SERİYLE İLGİSİ	KONUM / BUGÜNKÜ DURUM
Hatîm (Hicr / Hicr-i İsmâil)	Mi'rac'dan önce meleğin gelip göğsünü yardığı sırada uzandığı yer (Sahîh-i Buhârî 3887); Kureyş onu yalanladığında durduğu yer (Sahîh-i Buhârî 3886).	Kâbe'nin kuzey tarafında, Mescid-i Harâm içindeki yarım daire şeklindeki alan.
Resûlullah'ın Mekke'deki evi	Bir rivayette evinin tavanı açıldı ve Cebrâil indi (Sahîh-i Buhârî 349). Siyer kitapları onun Ümmü Hânî'nin evinde geceyi geçirdiğini zikreder — siyer rivayeti.	Tam yeri bilinmemektedir; eski Mekke'nin büyük kısmı bugün Mescid-i Harâm'ın içinde kalmaktadır.
Beytülmakdis (Mescid-i Aksâ)	İsrâ'nın varış noktası; Burak'ı bağladı ve iki rekât namaz kıldı (Sahîh-i Müslim 162).	Mekke'nin yaklaşık 1.240 km kuzeybatısında (kuş uçuşu).
Sahra Bölgesi	Aksâ külliyesinin ortasındaki büyük kaya; Kubbetü's-Sahra bu olaydan yaklaşık 70 yıl sonra üzerine inşa edildi.	Aksâ külliyesinin ortasındaki düzlükte.
Burak Duvarı	Müslüman geleneğine göre Burak burada bağlanmıştır. Tam yer nas değil, gelenektir.	Aksâ külliyesinin batı duvarı; Burak Mescidi onun içindeki küçük bir namazgâhtır.
Akabe Geçidi, Mina	İki Akabe Biatı'nın yeri (siyer kitapları; Sahîh-i Buhârî 18).	Biat Mescidi, Akabe Cemresi'nin yaklaşık 500 m kuzeydoğusunda; Kâbe'ye yaklaşık 5 km uzaklıkta.
Yesrib (Medine)	Biat eden Ensâr'ın şehri; bu seriden sonraki hicretin varış noktası.	Mekke'nin yaklaşık 340 km kuzeyinde (kuş uçuşu).

Kaynak: Wikipedia, "Al-Aqsa Mosque"; Wikipedia, "Al-Buraq Mosque"; Saudipedia, "Al-Bay'ah Mosque"; Sahih Muslim 162.

İKİ MESCİT, KIRK YIL

Ebû Zer رضي الله عنه Resûlullah'a ﷺ yeryüzünde ilk inşa edilen mescidin hangisi olduğunu sordu. Resûlullah: Mescid-i Harâm, diye cevap verdi. Sonra hangisi? Mescid-i Aksâ, dedi. İkisi arasında ne kadar zaman var? Kırk yıl, dedi (Sahîh-i Buhârî 3366).

İsrâ, yeryüzünün en eski iki mescidini tek bir gecede birleştirdi. Âlimler bu hadisteki “mescid” kelimesinin bugün bildiğimiz bina değil, Allah’a secde için belirlenmiş yer anlamına geldiğini açıklar.

MİNA’DAKİ BİAT MESCİDİ

Saudipedia’ya göre Biat Mescidi, Abbâsî Halifesi Ebû Ca‘fer el-Mansûr tarafından 761 yılında (yaklaşık h. 144) biatın yapıldığı düşünülen yerde, Akabe Cemresi’nin yaklaşık 500 metre kuzeydoğusunda inşa edilmiştir. 1227’de Halife el-Müstansır döneminde olmak üzere birkaç kez onarılmıştır. Binası küçüktür; o gizli gece buluşmasının ruhuna uygundur.

Kaynak: Saudipedia, “Al-Bay’ah Mosque”.

DERS

Bir aylık yol gecenin bir kısmında katedildi ve Mina’daki küçük bir geçit bir devletin doğduğu yer oldu. İnsanın uzak ve yakın, büyük ve küçük ölçüleri Allah’ın ölçüleriyle aynı değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSRÂ DÖNEMİNDE BEYTÜLMAKDİS

Resûlullah ﷺ Beytülmakdis'e götürüldüğünde şehir ne Arapların ne de Rumların elindeydi. O dönemde Beytülmakdis'in durumunu anlamak, Kureyş'in o şehir hakkındaki sorularla onu "sınayabileceklerinden" neden bu kadar emin olduklarını kavramamıza yardım eder.

PERSLER TARAFINDAN ELE GEÇİRİLMESİ

Wikipedia'ya göre ***614*** yılında, Kral II. Hüsrev döneminde komutan ***Şehrbaraz*** önderliğindeki Sâsânî ordusu kuşatmanın ardından Beytülmakdis'i ele geçirdi. Hristiyanların kutsal saydığı haç ("Gerçek Haç") ele geçirilip Pers başkenti Ktesifon'a götürüldü. Rum Hristiyan dünyası için bu çok büyük bir darbeydi.

Bu olay, Mekke'deki davetin ilk yıllarında gerçekleşti. Kur'an bizzat Rumların bu yenilgisini kaydeder ve birkaç yıl içinde yeniden galip geleceklerini vaat eder (Rûm 30:2–4). Mekkeli müşrikler ateşe tapan Perslerin zaferine sevinirken Müslümanlar Ehl-i Kitap olan Rumlara yakınlık duyuyordu.

BİR GECEDE ZİYARET EDİLEN ŞEHİR

Siyer âlimlerinin çoğunun görüşüne göre İsrâ hicretten yaklaşık bir yıl önce gerçekleştiyse, o sırada Beytülmakdis hâlâ Perslerin hâkimiyetindeydi. Şehri, Şam'a gidip gelen Kureyşli tüccarlar tanıyordu. Bu yüzden onu tarif etmesi için Resûlullah'a meydan okudular — Allah da Beytülmakdis'i ona gösterdi ve o her soruyu cevaplayabildi (Sahîh-i Buhârî 3886; Sahîh-i Müslim 172).

YENİDEN RUMLARIN ELİNE

Kur'an'ın vaadi gerçekleşti. Herakleios 622'den — hicret yılından — itibaren karşı saldırı başlattı ve sonunda Persler boyun eğdi. Wikipedia'ya göre ***628*** barış antlaşması Filistin'i ve haçı Rumlara iade etti; Pers askerleri en azından 629 yazının sonuna veya sonbaharının başına kadar Beytülmakdis'te kaldı. ***21 Mart 630***'da Herakleios bizzat haçla birlikte Beytülmakdis'e törenle girdi.

Sadece birkaç yıl sonra Beytülmakdis, Halife Ömer b. Hattâb رضى الله عنه döneminde, yaklaşık ***638*** yılında (yaklaşık h. 16–17) Müslümanlar tarafından fethedildi.

Kaynak: Wikiwand/Wikipedia, "Sasanian conquest of Jerusalem"; Wikiwand/Wikipedia, "Dome of the Rock".

> **TARİH NOTU: FARKLI TARİHLER**
>
> Tarih kaynakları, Beytülmakdis'in 614'te hangi ayda ele geçirildiği (Nisan veya Mayıs) ve Müslümanlarca fethedildiği yıl (637 veya 638) konusunda farklılık gösterir. Bu e-kitap kaynakların çoğunun benimsediği tarihleri kullanır ve bunların yaklaşık olduğunu belirtir.
>
> İsrâ ve Mi'rac'ın tarihi de, «İsrâ ve Mi'rac Ne Zaman Gerçekleşti?» bölümünde ele alındığı gibi, âlimler arasında ihtilaflıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERS

Beytülmakdis iki büyük imparatorluk arasında el değiştirirken Allah, Mekke'de baskı altındaki bir kulunu o şehre götürdü ve onu peygamberlere imam kıldı. Dünya iktidarları gelip geçer; gerçek şeref Allah'ın seçtiği kimsenindir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

TARİHİN İZLERİ: MESCİD-İ AKSÂ KÜLLİYESİ

Pek çok kişi o meşhur altın kubbenin resmini "Mescid-i Aksâ" sanır. Aslında Aksâ alanı yaklaşık 14,4 hektarlık surlarla çevrili düzlüğün tamamıdır («Mescid-i Aksâ» bölümüne bakınız) ve içinde İsrâ olayından çok sonra inşa edilmiş birkaç bina bulunur. Bu bölüm, sağlam tarihî kayıtlara dayanarak başlıca binaları tanıtır.

BAŞLICA BİNALAR VE YAŞLARI

BİNA	İNŞA TARİHİ	AÇIKLAMA
Kıble Mescidi	Emevîler dönemi, sonra defalarca onarıldı	Külliyenin güney kısmındaki ana namaz salonu; genellikle "Mescid-i Aksâ" denilen yapı.
Kubbetü's-Sahra	Halife Abdülmelik b. Mervân'ın emriyle yaklaşık 691–692'de (h. 72) tamamlandı	Büyük kayanın (Sahra) üzerindeki kubbeli yapı; cemaat mescidi değil, tarihî bir ziyaret yeri (türbe benzeri yapı) olarak sınıflandırılır.
Burak Mescidi	Yaklaşık 10. yüzyıl (belki daha erken)	Burak Duvarı'nın yanında, külliyenin güneybatı köşesine yakın küçük bir yeraltı namazgâhı.

Kaynak: Wikiwand/Wikipedia, "Dome of the Rock"; Wikipedia, "Al-Buraq Mosque"; Wikipedia, "Al-Aqsa Mosque".

KUBBETÜ'S-SAHRA KİTÂBELERİ (H. 72)

Kubbetü's-Sahra, hicretin ilk asrından kalan en önemli İslâmî kitâbeleri barındırır. İçindeki mozaik kitâbe ***h. 72*** (691–692) tarihlidir ve pek çok Kur'an pasajı içerir. Bunlar arasında Ehl-i Kitab'ı dinde aşırı gitmemeye çağıran ve Îsâ'nın عَلَيْهِ السَّلَامُ Allah'ın elçisi ve kelimesi olduğunu vurgulayan âyet (Nisâ 4:171 ile örtüşür) ve dış kemerde İhlâs Sûresi (İhlâs 112) vardır.

Bu kitâbeler önemlidir; çünkü Kur'an metninin Resûlullah'ın ﷺ vefatından yaklaşık altmış yıl sonra kamusal bir yerde resmî olarak sergilendiğini gösterir.

Kaynak: Islamic Awareness, "The Arabic Islamic Inscriptions On The Dome Of The Rock, 72 AH / 692 CE"; Wikiwand/Wikipedia, "Dome of the Rock".

BURAK DUVARI VE PEYGAMBERLERİN HALKASI

Sahih hadis, Resûlullah'ın Burak'ı ***peygamberlerin binitlerini bağladıkları halkaya*** bağladığını, sonra mescide girip iki rekât namaz kıldığını bildirir (Sahîh-i Müslim 162).

Müslümanlar uzun zamandan beri o yeri Aksâ külliyesinin batı duvarıyla ilişkilendirmiş ve ona ***Burak Duvarı*** adını vermiştir. Wikipedia'ya göre tarihçi İbnü'l-Fakîh 903 yılında "Merbatü'l-Burak" (Burak'ın

bağlandığı yer) adlı bir yerden söz eder. Bugünkü Burak Mescidi, bu duvarın yanındaki kemerli bir geçidin içindeki küçük bir namazgâhtır.

> **NOT: NAS İLE GELENEK ARASINDA**
>
> Sahih hadis yerini belirtmeden yalnızca "peygamberlerin kullandığı halka"dan söz eder. Bu yerin Burak Duvarı ile özdeşleştirilmesi, Müslümanların asırlardır sürdürdüğü bir ***gelenektir***, sahih bir nas değildir. Hatta el-Miknâsî (1785) gibi bazı eski âlimler, kendi dönemlerindeki halkanın sadece bir işaret olduğunu, çünkü asıl yerin toprak altında kaldığını zikretmiştir.
>
> Dengeli tutum, bu geleneği ümmetin mirası olarak saygıyla karşılamak, ama onu kesin bir gerçek olarak iddia etmemektir.

Kaynak: Wikipedia, "Al-Buraq Mosque".

DERS

Aksâ'daki güzel binalar, Resûlullah'tan ﷺ sonraki nesiller tarafından İsrâ mekânına duydukları sevginin nişanesi olarak inşa edildi. Biz bu sevgiyi miras alıyoruz — ama sevgimizin ilim üzerine kurulması için nastan sahih olanla gelenek olanı ayırt etmeliyiz.

BU SERİDEKİ ŞAHSİYETLER

Bu seri Resûlullah'ı ﷺ iki grupla buluşturur: İsrâ ve Mi'rac gecesinde karşılaştığı peygamberler ve yeryüzünde bu haberi kabul eden veya reddeden insanlar ile biat eden Ensâr. Aşağıdaki tablo onları kaynaklarıyla birlikte özetler.

KARŞILAŞILAN PEYGAMBERLER

Göklerin sırası Mâlik b. Sa'saa hadisine göredir (Sahîh-i Buhârî 3887). Her karşılaşmanın ayrıntıları «Yedi Gökteki Peygamberler» bölümünde açıklanmıştır.

PEYGAMBER	KARŞILAŞILAN YER	KAYNAK
Peygamberler (topluca)	Beytülmakdis — onlara imamlık etti	Sahîh-i Müslim 172
Âdem عَلَيْهِ السَّلَامُ	Birinci gök	Sahîh-i Buhârî 3887
Yahyâ ve Îsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	İkinci gök	Sahîh-i Buhârî 3887
Yûsuf عَلَيْهِ السَّلَامُ	Üçüncü gök	Sahîh-i Buhârî 3887
İdrîs عَلَيْهِ السَّلَامُ	Dördüncü gök	Sahîh-i Buhârî 3887
Hârûn عَلَيْهِ السَّلَامُ	Beşinci gök	Sahîh-i Buhârî 3887
Mûsâ عَلَيْهِ السَّلَامُ	Altıncı gök; ayrıca kabrinde namaz kılarken görüldü	Sahîh-i Buhârî 3887; Sahîh-i Müslim 2375
İbrâhim عَلَيْهِ السَّلَامُ	Yedinci gök, Beyt-i Ma'mûr'a yaslanmış	Sahîh-i Buhârî 3887; Sahîh-i Müslim 162

YERYÜZÜNDEKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	BU SERİDEKİ ROLÜ	KAYNAK
Cebrâil عَلَيْهِ السَّلَامُ	Göğsünü yardı ve İsrâ ve Mi'rac boyunca ona eşlik etti.	Sahîh-i Buhârî 3887
Ebû Bekir es-Sıddîk رضى الله عنه	İsrâ haberini tereddütsüz tasdik etti; es-Sıddîk lakabını aldı.	Siyer kitapları; Sahîh-i Buhârî 3675
Ümmü Hânî bint Ebî Tâlib رضى الله عنها	Siyer kitaplarına göre Resûlullah İsrâ gecesini onun evinde geçirdi.	Siyer kitapları (İbn İshak)
Es'ad b. Zürâre رضى الله عنه	İlk iman eden altı Hazrecliden biri; Yesrib'de Mus'ab'ın ev sahibi.	Siyer kitapları
Ubâde b. Sâmit رضى الله عنه	Birinci Akabe Biatı'nda bulundu ve içeriğini rivayet etti.	Sahîh-i Buhârî 18

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞAHSİYET	BU SERİDEKİ ROLÜ	KAYNAK
Musʿab b. Umeyr رضى الله عنه	İslâm'ın ilk elçisi; Yesrib'de Kur'an öğretti.	Sahîh-i Buhârî 3925
Kaʿb b. Mâlik رضى الله عنه	İkinci Akabe Biatı'nda bulundu ve onu rivayet etti.	Siyer kitapları; Sahîh-i Buhârî 4418
Abbâs b. Abdülmuttalib	Henüz Müslüman olmadığı hâlde ikinci biat gecesinde Resûlullah'a eşlik etti (siyer kitaplarına göre).	Siyer kitapları

DERS

Gökte Resûlullah ﷺ peygamberler tarafından karşılandı; yeryüzünde kavmi tarafından yalanlandı, ama bir sahâbî onu tasdik etti ve Ensâr onu savundu. Her Müslüman Ebû Bekir ve Ensâr gibi olmayı seçebilir: hakkı tasdik etmek ve onu savunmak.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZAMAN ÇİZELGESİ: SİYER VE DÜNYA

Bu tablo, serinin olaylarını Beytülmakdis'teki ve çevre imparatorluklardaki büyük olaylarla birlikte sıralar. Siyer olayları için verilen milâdî yıllar ***yaklaşıktır***; çünkü âlimler İsrâ ve Mi'rac'ın tarihi konusunda farklı görüşlere sahiptir.

YIL (TAHMİNİ)	SİYER-İ NEBÎ	DÜNYA VE BEYTÜLMAKDİS
614	Mekke'de açık davet; baskılar başlıyor.	Persler Beytülmakdis'i ele geçiriyor (Şehrbaraz); haç Ktesifon'a götürülüyor.
619–620	Hüzün Yılı; Tâif yolculuğu (Seri 5).	Beytülmakdis hâlâ Perslerin elinde.
~620 (nübüvvetin 11. yılı)	Altı Hazrecli Akabe'de iman ediyor.	—
~621 (çoğunluğun görüşü)	İsrâ ve Mi'rac; beş vakit namaz farz kılınıyor.	—
~621 (12. yıl)	Birinci Akabe Biatı; Mus'ab Yesrib'e gönderiliyor.	—
Haziran 622 (13. yıl)	İkinci Akabe Biatı: 73 erkek ve 2 kadın.	Herakleios Perslere karşı karşı saldırı başlatıyor.
Eylül 622 (Rebîülevvel, h. 1)	Resûlullah'ın ﷺ Medine'ye hicreti.	—
628–629	—	Barış antlaşması: Filistin ve haç Rumlara iade ediliyor.
21 Mart 630	—	Herakleios Beytülmakdis'e törenle giriyor.
~638 (h. 16–17)	—	Beytülmakdis Ömer رضى الله عنه döneminde Müslümanlarca fethediliyor.
691–692 (h. 72)	—	Kubbetü's-Sahra Abdülmelik tarafından tamamlanıyor.

Kaynak: siyer kitapları (er-Rahîku'l-Mahtûm); Wikiwand/Wikipedia, "Sasanian conquest of Jerusalem"; Wikiwand/Wikipedia, "Dome of the Rock".

DERS

Yirmi beş yıldan kısa bir sürede Beytülmakdis Perslerden Rumlara, sonra da peygamberi İsrâ gecesinde orada imamlık etmiş olan ümmete geçti. Bu zaman çizelgesi bize tarihi iman gözüyle okumayı öğretir: İnsanlar imkânsız görse de Allah'ın vaadi mutlaka gerçekleşir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SIKÇA SORULAN SORULAR

Aşağıda İsrâ, Miʻrac ve Akabe Biatı hakkında sık sorulan sorular, bu e-kitapta ele alınan kaynaklara dayanan kısa cevaplarıyla yer almaktadır. Hadis hadis bir inceleme için ayrıca ***Özel Baskı: İsrâ ve Miʻrac Kıssaları***na bakınız.

1. İSRÂ VE MİʻRAC TAM OLARAK NE ZAMAN GERÇEKLEŞTİ?

Âlimler farklı görüşlere sahiptir. Siyer âlimlerinin çoğunun görüşü, hicretten yaklaşık bir yıl öncedir. 27 Receb tarihi çok meşhurdur, ancak sahih bir rivayete dayanmaz. «İsrâ ve Miʻrac Ne Zaman Gerçekleşti?» bölümündeki görüşler tablosuna bakınız.

2. İSRÂ VE MİʻRAC RUH VE BEDENLE Mİ, YOKSA RÜYADA MI GERÇEKLEŞTİ?

Âlimlerin çoğunluğunun görüşü, uyanıkken ruh ve bedenle gerçekleştiğidir. Delilleri arasında İsrâ 17:1'deki "kulunu" kelimesi ve Kureyş'in yalanlama tepkisi vardır — Resûlullah sadece bir rüya anlatsaydı alay etmezlerdi. Seleften az sayıda kişiden ruhla gerçekleştiğine dair rivayet vardır ve bu görüş tefsir âlimlerince tartışılmıştır. «İnsanlar İçin Bir İmtihan» bölümüne bakınız.

3. RESÛLULLAH MİʻRAC GECESİNDE ALLAH'I GÖRDÜ MÜ?

Sahâbenin kendisi farklı görüşlere sahipti. Âişe رضى الله عنها bunu reddetmiştir (Sahîh-i Buhârî 4855); İbn Abbas رضى الله عنهما kalbiyle gördüğünü söylemiştir (Sahîh-i Müslim 176); Ebû Zer رضى الله عنه sorduğunda Resûlullah: "O bir nurdur, O'nu nasıl görebilirim?" diye cevap vermiştir (Sahîh-i Müslim 178). Bu, ihtiyatlı olmayı gerektiren bir gayb meselesidir. «Resûlullah Allah'ı Gördü mü?» bölümüne bakınız.

4. 27 RECEB GECESİNE ÖZEL BİR İBADET VAR MI?

İsrâ ve Miʻrac gecesi münasebetiyle belirli bir namaz veya oruç gibi özel bir ibadeti belirleyen sahih bir rivayet yoktur. Bu olayı siyer öğrenerek, namazı koruyarak ve genel olarak salih amel işleyerek anmak güzeldir; kaçınılması gereken, dayanağı olmayan özel ameller belirlemektir.

5. İSRÂ GECESİNDE MESCİD-İ AKSÂ BİNASI VAR MIYDI?

Bugün gördüğümüz binalar daha sonra inşa edilmiştir («Tarihin İzleri: Mescid-i Aksâ Külliyesi» bölümüne bakınız). Ancak Kur'an ve sahih hadis, "Mescid-i Aksâ"dan çok eskiden beri belirlenmiş bir secde yeri olarak söz eder — Mescid-i Harâm'dan kırk yıl sonra (Sahîh-i Buhârî 3366). Arapçada mescit secde yeri demektir; mutlaka bir bina olması gerekmez.

6. BURAK NEREYE BAĞLANDI?

Sahih hadis, Resûlullah'ın onu peygamberlerin kullandığı halkaya bağladığını bildirir (Sahîh-i Müslim 162). Bu yerin Burak Duvarı ile özdeşleştirilmesi Müslümanların geleneğidir, kesin yeri belirleyen bir nas değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

7. KUBBETÜ'S-SAHRA, MESCİD-İ AKSÂ MIDIR?

Tam olarak değil. Kubbetü's-Sahra, Aksâ külliyesinin ortasındaki büyük kayanın üzerinde bulunan ve yaklaşık h. 72'de tamamlanan kubbeli yapıdır. Ana namaz salonu güney kısımdaki Kıble Mescidi'dir. Her ikisi de yaklaşık 14,4 hektarlık Mescid-i Aksâ alanı içindedir.

8. NAMAZ NEDEN YERYÜZÜNDE DEĞİL DE GÖKTE FARZ KILINDI?

Âlimler bunun namazın çok yüksek konumunu gösterdiğini açıklar: Diğer farzlar yeryüzünde Resûlullah'a vahiy yoluyla indirildi, namaz ise Mi'rac gecesinde doğrudan farz kılındı. Namaz aynı zamanda müminin "mi'racı" olarak da anılır — kulun Rabbine en yakın olduğu an.

9. BEŞ VAKİT NAMAZIN SEVABI GERÇEKTEN ELLİ VAKTE EŞİT MİDİR?

Evet. Mi'rac hadisinde Allah şöyle buyurur: "Onlar beştir ve onlar (sevapta) elliye denktir; benim sözüm değiştirilmez" (Sahîh-i Buhârî 349). Bu, Muhammed ﷺ ümmeti için çok büyük bir rahmettir.

10. İSRÂ HABERİNİ İLK TASDİK EDEN KİMDİR?

Siyer kitapları, Ebû Bekir'in رضى الله عنه kendisine haber verildiğinde onu hemen tasdik ettiğini ve bu yüzden es-Sıddîk lakabını aldığını rivayet eder. Onun sıddîk konumu sahih hadisle sabittir (Sahîh-i Buhârî 3675).

11. AKABE BİATI NEREDE GERÇEKLEŞTİ VE O YER ZİYARET EDİLEBİLİR Mİ?

Mina'daki Akabe dağ geçidinde. Abbâsîler döneminde inşa edilen Biat Mescidi bugün, Akabe Cemresi'ne yaklaşık 500 metre uzaklıkta, biatın yeri olduğu düşünülen yeri işaret eder. Tarihi anmak için onu ziyaret etmekte sakınca yoktur, ancak orada meşru kılınmış özel bir amel yoktur.

12. KUREYŞ, RESÛLULLAH'I SINAMAK İÇİN BEYTÜLMAKDİS'İ NEREDEN BİLİYORDU?

Kureyş'in ticaret kervanları her yıl Şam'a gidip geliyordu (Seri 2) ve tüccarlarının çoğu Beytülmakdis'i görmüştü. Bu yüzden Resûlullah'ın oraya hiç gitmediğini ispat edebileceklerinden emindiler — ama Allah Beytülmakdis'i ona gösterdi (Sahîh-i Buhârî 3886).

DERS

İsrâ ve Mi'rac büyük bir gayb olayıdır. Güvenli tutum, sahih olana tam olarak iman etmek, âlimlerin görüş ayrılıklarına geniş gönüllülükle yaklaşmak ve asılsız eklemelerden uzak durmaktır — ki bu olay bir tartışma değil, iman kaynağı olmaya devam etsin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE KAPANIŞ

BU E-KİTAPTAN DERSLER

Birinci: Zorluktan sonra Allah gökleri açar. İsrâ ve Miʻrac Hüzün Yılı'ndan sonra geldi.

İkinci: En yüce şeref Allah'a kul olmaktır. "Kulunu gece yürüten Allah münezzehtir" (17:1).

Üçüncü: Namaz gökten gelen bir hediyedir. Amelde beş, sevapta elli (Sahîh-i Buhârî 349, 3887).

Dördüncü: Peygamberler bir ailedir. Onlara imamlık etti ve kardeş olarak karşılandı (Sahîh-i Müslim 172).

Beşinci: Beytülmakdis ümmetin kalbindedir. İsrâ'nın varış noktası ve ilk kıble (17:1; Sahîh-i Buhârî 40).

Altıncı: İslâm fıtrat dinidir. Şarap değil süt seçildi (Sahîh-i Buhârî 3394).

Yedinci: Gayba iman. Ebû Bekir tasdik etti; İbn Abbas: o bir göz görüşüdür (Sahîh-i Buhârî 3888).

Sekizinci: Küçük başlangıç, büyük sonuç. Hazrec'den altı kişi Medine'nin başlangıcı oldu.

Dokuzuncu: İktidardan önce inanç ve ahlak. Birinci biat tevhid ve ahlak üzerineydi (Sahîh-i Buhârî 18).

Onuncu: İhlaslı bir öğretmen bir şehri değiştirir. Musʻab b. Umeyr Yesrib'de Kur'an öğretti (Sahîh-i Buhârî 3925).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ZAMAN ÇİZELGESİ ÖZETİ

ZAMAN (TAHMİNİ)	OLAY VE KAYNAK
Tâif'ten sonra (619–620)	Kendini kabilelere arz etti (Sünen-i Ebû Dâvûd 4734)
11. yıl (~620)	Altı Hazrecli Akabe'de iman etti (siyer kitapları)
Hicretten yaklaşık bir yıl önce	İsrâ ve Miʻrac (17:1; Sahîh-i Buhârî 3887)
Ertesi sabah	Kureyş yalanladı; Beytülmakdis gösterildi (Sahîh-i Buhârî 3886)
12. yıl (~621)	Birinci Akabe Biatı, 12 kişi (Sahîh-i Buhârî 18)
Birinci biattan sonra	Musʻab b. Umeyr Yesrib'e (Sahîh-i Buhârî 3925)
13. yıl (Haziran 622)	İkinci Akabe Biatı, 73 erkek ve 2 kadın (siyer kitapları)

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAPANIŞ

Kâbe'nin yanındaki Hatîm'den Beytülmakdis'e, yedi gökten geçerek Sidretü'l-Müntehâ'ya kadar ve namaz hediyesiyle yeryüzüne dönüş — sonra Yesriblilerin onu savunmaya söz verdiği Mina'daki Akabe. Hüzün Yılı'nın zorluklarından sonra Allah ***göğün ve yerin kapılarını*** açtı. İnşallah **Siyer-i Nebî** serisi ***Medine'ye hicret*** ile devam edecek — dünya tarihini değiştiren yolculuk. Vallâhu a'lem.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'an-ı Kerîm, Osmanlı (Uthmânî) metin ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. https://quran.com/ms

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (17:1; 17:60; 53:13–18; 52:4; 2:89). https://tafsir.app/ibn-katheer/17/1

HADİS

Sahîh-i Buhârî 18, 40, 52, 349, 1189, 1276, 1386, 3207, 3394, 3675, 3777, 3886, 3887, 3888, 3925, 4855, 4856. https://sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 82, 162, 172, 173, 176, 177, 178, 482, 2375. https://sunnah.com/muslim

Sünen-i Ebû Dâvûd 4734, 4878; Sünen-i Tirmizî 413; Sünen-i Nesâî 3939. https://sunnah.com

SİYER VE TARİH KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshak rivayeti) — İsrâ ve Mi'rac ile Akabe Biatı bölümleri.

Safiyyurrahman el-Mübârekfûrî, er-Rahîku'l-Mahtûm — İsrâ ve Mi'rac, Birinci ve İkinci Akabe Biatı bölümleri.

Wikipedia, "Isra' and Mi'raj". https://en.wikipedia.org/wiki/Isra%27_and_Mi%27raj

Wikipedia, "Al-Aqsa Mosque". https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Aqsa_Mosque

Wikipedia, "Abu Bakr". https://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Bakr

Wikipedia, "Mus'ab ibn Umayr". https://en.wikipedia.org/wiki/Mus%27ab_ibn_Umayr

Wikipedia, "Ansar (Islam)". https://en.wikipedia.org/wiki/Ansar_(Islam))

Wikipedia, "Battle of Bu'ath". https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Bu%27ath

YERLER, TARİH VE YAZITLAR

Wikiwand/Wikipedia, "Sasanian conquest of Jerusalem". https://www.wikiwand.com/en/Sasanian_conquest_of_Jerusalem

Wikiwand/Wikipedia, "Dome of the Rock". https://www.wikiwand.com/en/Dome_of_the_Rock

Islamic Awareness, "The Arabic Islamic Inscriptions On The Dome Of The Rock In Jerusalem, 72 AH / 692 CE". https://www.islamic-awareness.org/history/islam/inscriptions/dotr

Wikipedia, "Al-Buraq Mosque". https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Buraq_Mosque

Wikipedia, "Al-Aqsa Mosque". https://en.wikipedia.org/wiki/Al-Aqsa_Mosque

Saudipedia, "Al-Bay'ah Mosque". https://saudipedia.com/en/al-bay%22ah-mosque

Sahîh-i Buhârî 3366 (sunnah.com). https://sunnah.com/bukhari:3366

Sahîh-i Müslim 162 (sunnah.com). https://sunnah.com/muslim:162a

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: https://sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

BAĞIŞ YAP

Uluslararası bağışçılar: BAĞIŞ YAP düğmesine tıklayın ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir